

Upravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Seles-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Vprašanje moke in kruha

Ponovna nagla podražitev žita in moke, ki je bila v zadnjih tednih za-
beležena na borzah, postaja za naše
narodno in državno gospodarstvo re-
šen problem, ki bi moral izzvati za-
skrbljivo pozornost ne samo pri odgo-
vornih vladnih činiteljih, temveč tudi
pri vsej naši javnosti. Pšenica je na
novosadski borzi že preskočila ceno
260 din za metrski stot. Podražila se
je v dveh tednih za skoraj 50 din, na-
pram lani pa za skoraj 100! Cena ko-
ruzi se je v zadnjih tednih dvigala še
v naglejšem tempu in stane danes ko-
ruza v Vojvodini že 205 din za metr-
ski stot, med tem ko se je pred enim
letom kupovala po 96 do 98 din. Naglo
naraščajoči ceni pšenice sledijo skoraj
avtomatično ostali kmetijski pridelki.
Prav te dni je morala vlada že v tret-
jič povišati odkupno ceno za sladkorno
peso na 32 din, ker bi sicer nastopila
nevarnost, da bi pridelali premalo pe-
se odnosno sladkorja za kritje doma-
čih potreb. Enako so bile povišane mi-
nimalne odkupne cene za oljno seme-
nje in bombaž. Tako sledi enemu po-
višanju cene drugo, vse pa se začena
pri pšenici in koruzi in se razvija v
krogu brez konca. Val dražinje po-
plavlja vedno bolj predmete poljedel-
ske proizvodnje. Moki in kruhu slede
meso, mleko, mast. Na drugi strani
pritisajo težave uvoza in zaradi vojne
povzročena podražitev surovin za in-
dustrijo. Dražinji živil se pridružuje
nebrzdana konkurenca ostalih življen-
skih potrebščin z malimi izjemami. Ka-
zalo indeksa cen sicer ne kaže vedno
pravih števil, toda nesporno je, da se
stalno dviga in skrivnostni indeksi na-
raščajo od mesca do mesca.

Gotovo bi se ta težavni problem dal
v veliki meri rešiti, če bi ga znali pri-
jeti na pravi mestu. Ko smo lani ob
žetvi čitali razveseljive številke o re-
kordnem pridelku pšenice, so se mno-
gi vpraševali, kam pojdemo z njo? Ko-
ruza ni dobro kazala, ali mnogi so se
tolažili, da imamo zato tem več pšeni-
ce. Toda, komaj je bil pridelek pod
streho, je Prizad pričel z izvozom na
veliko. Izgleda, kakor da nihče ni mi-
slil, da prihajajo težki časi. Intervenci-
jska politika Prizada je bila vsa vsmer-
jena v to, da kolikor mogoče visoko
dviga ceno pšenice, a nihče ni mislil,
da visoka cena pšenice v Jugoslaviji ni
jedro zdrave kmetijske politike. Velik
del države spada med pasivne kraje,
in v obširnih predelih Jugoslavije kmet
ne pridelava žita dovolj. Nedavna kmet-
ska anketa v banovini Hrvatske je iz-
računala, da potrebujejo samo hrvat-
ski kmetije okrog 25.000 vagonov pšeni-
ce več, nego jo pridelajo. Kako je
pri nas v Sloveniji, o tem ni treba raz-
pravljati. Tudi v Srbiji, Bosni, Črni
gori razmere niso mnogo drugače.
Prizadova vloga bi morala biti tudi s
stališča naše kmetijske politike dvostran-
ska. Ne samo primerna cena žita za
kmetijske producente v bogati Vojvod-
ni, temveč tudi za milijonski kmetijski
narod in ostalo delovno ljudstvo v
drugih pokrajinah države!

Nedavno so Prizad reorganizirali, in
gotovo časopisje je vedelo mnogo po-
vedati, da bo sedaj vse drugače. V no-
vi upravi sedijo tudi slovenski zastop-
niki, ki pa očitno niso znali ali niso
mogli, da karkoli dosežejo za drugač-
no politiko te ustanove. In tako smo
pred nekaj dnevi morali čitati v našem
ljublinskem režimskem glasilu, da je
reorganizacija Prizada ostala samo na
papirju. Te dni se je vršila v Beogru-
du konferenca o prehrani, katere so
se udeležili tudi delegati naše domače
Kmetijske zbornice. Konferenca je
marsikaj lepega, čeravno že davno
znane o prehrani povedala, toda voj-
vodinski zastopniki so uspešno pridobili
soglasje vseh ostalih delegatov za re-
solucijo, da se z nikakršnimi ukrepi ne
sme ovirati dvig cen kmetijskih pridel-
kov. To je jedro beograjskih skle-
pov in nihče ne bo v dvomu, kateri
kmetijski pridelki so mišljeni. Rečeno
je torej, da naj se galop pšeničnih in
koruznih cen nikakor ne ustavi. Ve-
selo naj dirjata naprej ta dva glavna
vprežna konja dražinskega voza. Ali
je bilo prav, da se zastopniki sloven-
skega kmetijstva vneajo za tako po-
litiko? Ali je pametno s stališča slo-
venskega kmeta, da ne govorimo o
ostalih konsumentih, da postajata kruh
in moka vedno dražja, da koruza do-
biva ceno plemenitega živila? Zlasti
tudi koruza, ki je pri nas ne le važna
za prehrano ljudi, temveč postaja spri-
čo slabega pridelka krme tudi še prav
posebno važna za našo živinorejo.

Povsem nemogoči položaji nastajajo
na še v onih krajih, ki so docela nave-
zani na koruzno hrano, kakor določeni
predeli dalmatinskega Primorja, Her-
cegovine, Črne gore. Prevoznice in po-
dobne olajšave pomagajo le malo ali
pa nič.

Danes Prizad nima več pšenice. Za-
to pa je nastopila kot kupec lani usta-

Obnova gospodarskih stikov s SSSR

V kratkem odpotuje v Moskvo naša delegacija, ki je bo pogajala o sklenitvi trgovinske in plačilne pogodbe s Sovjetsko unijo

Beograd, 17. aprila. AA. Kr. vlada je
dosegla sporazum z vlado Zveze sov-
jetskih republik, da se začne pogajanja
za uvedbo gospodarskih stikov med
obema državama. V ta namen bi se
imela skleniti trgovinska in plačilna
pogodba. Pogajanja bodo v Moskvi, ka-
mor se v kratkem odpelje jugoslov-
nska delegacija pod vodstvom dr. Milo-
rada Gjorgjevića, bivšega finančnega
ministra.

Naši trgovinski stiki s Sovjetsko Rusijo
so bili doslej zelo skromni. Naša statistika
zunanje trgovine omenja v zadnjih letih
Sovjetsko Rusijo samo na uvozni strani,
medtem ko izvoza v Sovjetsko Rusijo
sploh ne beleži. Naš uvoz iz Rusije se je
leta 1937 dvignil na 6,2 milijona din, toda
že naslednje leto je za 2,7 milijona din
manjšal. Naš izvoz v Rusijo se je leta
1937 dvignil na 3,4 milijona din, lani pa smo uvozili iz
Sovjetske Rusije le za 2,7 milijona din
blaga. Najbrž pa je naš uvoz iz Rusije
večji, kakor ga navaja statistika, ker uva-
žamo rusko blago po posredovanju drugih
držav, deloma pa tudi predelano, ker Ru-
sija ni pogodbeni država in je treba na
rusko blago plačati maksimalne carine. Iz
Rusije smo zadnja leta uvažali predvsem
azbest, antracit in mangan odnosno man-
ganovo rudo, pa tudi kožuhovalno.

Skrbi Rumunije

Basel, 17. aprila. z. »Basler Nachrichten«
objavljajo poročilo svojega poročevalca v
jugovzhodni Evropi, ki beleži, da so nasta-
le v rumunskih vladnih krogih izredno re-
sne skrbi. Vlada je izdala sinoči mnogo
vrst vojaških ukrepov. Ves Dunav je že
pod najstrožjo kontrolo generalnega štaba.
Ustje Dunava je dan in noč zastraženo. V
Bukarešti se zavedajo, da bi utegnili imeti
sleheri incident na Dunavu najhujše po-
sledice. V poslednjih dneh so bili izdani tu-
di razni pomembni ukrepi gospodarskega
značaja. Cela vista tovarn orožja in stre-
liva je bila v vsej naglici premeščena iz
obmejnih krajev v Transilvaniji na drugo
stran transilvanskih Alp.

Rumunski politični krogi v svojih kome-
ntarjih o najnovejšem dogovoru od-
krito primerjajo Dunav norveškimi teri-
torialnim vodam od Narvika do Skageraka,
ker ima z drugega vidika za Nemčijo po-
vsem enak pomen.

Posebno velike skrbi povzroča v Rumu-
niji poslabšanje odnosov s sovjetsko Ru-
sijo. Molotov je imel pred dnevom daljši raz-
govor z rumunskim poslanikom v Moskvi
Davidescom, kateremu je očital celo vrsto
stvari. Tudi sovjetski tisk je sprožil novo
kampanjo proti Rumuniji. Spričo takega
razvoja položaja v jugovzhodni Evropi se
že zmerom bolj vidno kaže nova oslonitev
Rumunije na Turčijo ter na zapadni velesil.

Razmerje sil v Sredozemlju

London, 17. aprila. s. (Reuter) V dobro
informiranih angleških krogih pripomi-
njajo k najnovejšemu stališču Italije v
zvezi z razvojem dogodkov v Skandina-
viji, da se je na podlagi izgub nemške
vojne mornarice ob norveških obalah bi-
stveno izpremenilo ravnotežje svetovnih
pomorskih sil. Angleški in francoska mor-
narica sta zato sedaj v Sredozemlju moč-
nejši nego prej. V posebno zadovoljstvo
je angleškimi političnim krogom, da zave-
zniško mornarico v Sredozemlju podpira
še tudi močna angleško-francoska kopna
vojska na Bližnjem vzhodu, skupno z za-
vezniško turško vojsko.

London, 17. aprila. s. Angleški novinar,
ki komentira v angleškem radiu razpolo-
ženje angleške javnosti spričo najnovejši
ga razvoja dogodkov, opozarja na po-
sebno zadovoljstvo javnosti, ker se je po-
srečilo samo delu angleške mornarice, da
prizadene tako resne izgube nemški vojni
mornarici. Spominja v tej zvezi, da zavze-
mo italijanski listi z izjemo enega ali
dveh zadnje dni dosledno nemško stališče.
Izraža pa domnevo, da tako med italijan-
skim narodom, kakor tudi v cerkvenih
krogih, ni protiangelskega razpoloženja.
Stališče italijanskih listov ima lahko raz-
lične cilje: bodisi, da pomiri Nemčijo, da
izvaja pritisk na nevtralce, ali pa za-

novljena Direkcija za prehrano, ki je
krepko pričela kupovati na trgu pše-
nico in jo s tem dražila, dočim je po-
leg nje Prizad cenejšo pšenico mirno
in sistematično iz svojih skladišč izva-
žal v inozemstvo. Pod vodstvom te
Direkcije je prišlo do nedavne zgoraj
omenjene konference za prehrano, kjer
so gospodje našli tudi izhod iz dra-
žinske soteske. Država naj bi iz svoj-
jih sredstev pomagala, da bi pasivni
kraj ne bili prisiljeni plačevati moke
in kruha predrago. Strokovnjaki pravi-
jo, da bi bilo potrebno okrog 300 mi-
lijonov dinarjev v času, ko se država
nahaja z ozirom na ogromne svoje
obrambene dolžnosti že itak pred naj-
težjimi finančnimi problemi in v tre-
nutku, ko socialno stanje njenega na-
meščanstva zahteva skorajšnjih nu-
jnih ukrepov.

padni velesili. Vsekakor pa italijanske ča-
sopisne kampanje v Angliji tako rekoč
niso opazili. Anglija se slej ko prej zanaša
tudi na svoje pomorske sile v Sredozemlju.

Kretanje sovjetske in turške mornarice v Črnem morju

Moskva, 17. aprila. AA. (Reuter). Po
poročilih, ki so jih priobčile tudi neke tu-
je radijske postaje, je sovjetska črnomo-
rska mornarica krenila na manevre.

Carigrad, 17. aprila. p. Del turškega
vojne brodovja je odplul danes na Mar-
morsko morje in sicer pod vodstvom po-
veljnische ladje »Javuse«.

Turški obrambni krediti

Carigrad, 17. aprila. AA. (DNE). Tur-
ški parlament bo danes razpravljal o pred-

Bolgarski glas za zvezo Balkana

Bolgari iščejo primernih zavarovanj proti vsem more-
bitnim presenečenjem

Sofija, 17. aprila. b. Medtem ko se prve
dni po novem razvoju na evropskem se-
veru Bolgari tako rekoč še niso znašli in
so bili prvi komentarji bolgarskih listov
še precej nejasni, ker so si Bolgari v teh
dneh lahko še najbolj privoščili utvaro, da
zanje ni nobene neposredne nevarnosti, se
sedaj čitajo v tukajšnjih listih tudi dru-

logu vojne ministra, ki je zahteval do-
polnilni kredit 11 milijonov turških fun-
tov. Od tega kredita bi dobilo ministrstvo
za javna dela 5 milijonov funtov za zida-
vo cest, mostov, vojašnice in drugih na-
prav, potrebnih za vojaške cilje.

Z novim kreditom 11 milijonov turških
lir bodo celotni vojaški izdatki v zadnjih
mescih dosegli višino 81 milijonov turških
lir.

Izgon tujcev iz Turčije

Ankara, 17. aprila. s. (Reuter). Turške
oblasti so sklenile izgnati večje število ne-
zaželenih tujcev. Posebno pozornost po-
svečajo oblasti potnikom iz Srednje Evro-
pe, ki prihajajo v Turčijo kot trgovci,
igralci in turisti.

no spremenil. Mi smo priče čudnih pojmo-
vanj tako politične kakor gospodarske ne-
vtrdnosti. Kaj naj store male države, ki
hočejo ostati nevtralne, nasproti tem stra-
šnim grožnjam proti njih svobodnemu in
neodvisnemu obstoju? Kaj naj zlasti sto-
rimo mi na Balkanu? Mi, ki najbolje ve-
mo, kaj je suženjstvo, in ki smo tako lju-
bosumni glede vsega, kar se tiče svobo-
din, kaj naj storimo za njihovo zavarova-
nje? Samo eno sredstvo nam je na razpo-
lago: naša popolna in iskrena zveza, ki jo
lahko dosežemo in sklenemo po lastni po-
budi in po svoji volji s tem, da odstrani-
mo vse, kar še ovira naše zблиžanje, da ta-
ko v teh strašnih časih stvorimo mogočen
blok, ob katerem se bodo razbili vsi še ta-
ko smeli poskusi.

Za bolgarske poglede na novo fazo voj-
ne je nadalje značilno, da se v vseh poli-
tičnih krogih računa z možnostjo nadalj-
njega razširjenja vojnega bojišča na evrop-
skem severu, zlasti s kršitvijo švedske ne-
vtrdnosti, kar bo seveda avtomatično ime-
lo za posledico, kakor piše na primer »Slo-
vo«, da se bo tudi švedska postavila na za-
vezniško stran. Vprašanje je, kakšno sta-
lišče bo v nadaljnjem razvoju zavzela Ru-
sija. Tu mislijo, da ne bo mogla ostati več
nevtralna, čim bi bila tudi švedska anga-
žirana v vojni, bodisi da se odloči za so-
delovanje z Nemčijo, bodisi da se omeji
samo na varovanje svojih interesov, kar
bi se zdelo bolj verjetno. Domneve o raz-
širjenju evropske vojne na druga področja,
zlasti na evropski jugovzhod, spremljajo
Bolgari s pozornim opazovanjem Italije in
njenih odločitev, ker so mnenja, da se no-
bena sprememba ne bo zgodila brez itali-
janske prisotnosti na tem področju.

Trikot Berlin - Rim - Moskva?

Po švedskih informacijah bo nemški zunanji minister Ribbentrop
že tretjič odpotoval v Moskvo, da pridobi Stalina za ustanovitev
političnega trikota Berlin-Rim-Moskva

Stockholm, 17. aprila. i. (Havas). List
»Stockholm Tidningen« objavila informacijo
iz Berlina, da je v kratkem treba prič-
akovati novo nemško akcijo za ustanovi-
tev političnega trikota Berlin-Rim-Moskva.
Nemški zunanji minister von Ribbentrop
je po informacijah švedskega lista pri-
pravljen v to svrhu napraviti svoje tretje
potovanje v Moskvo. Nemčija si sedaj na-
deja več uspeha, ker se je odločila dati
Moskvi v primeru, da se ustvari zveza med
Nemčijo, Sovjetsko unijo in Italijo, popol-
noma proste roke glede njenih namenov z
Besarabijo.

Po informacijah švedskega lista pa so
merodajni moskovski krogi mnenja, da se
mora vsak poskus zблиžanja med Rimom
in Moskvo prav tako ponesrečiti, kakor
se je že ponesrečil pri vseh dosedanjih ak-
cijah, stremeljih po takem zблиžanju. In
prav tako kakor tudi ni uspeša akcija
nemške vlade, da bi pridobila zunanjo
ministra Sovjetske unije Molotova za de-
monstrativni obisk v Berlinu. Napram
Nemčiji bo Sovjetska unija po švedskem
mnenju nadaljevala svojo politiko v seda-

nem obsegu, to se pravi da ji bo nudila
gospodarsko pomoč, katere obsega pa ni-
kakor ne kaže pretiravati.

Povratek ruskega poslanika v Berlin

Berlin, 17. aprila. o. Današnji »Lokal-
Anzeiger« se bavi z vojaškimi pripravami
Sovjetske Rusije na severu ter navaja,
da se je odločila izpolniti in ojačiti svoji
oporišči Polarnoje ter Murmanske kot edi-
ni izhodišči na Atlantik. V Krenlju gle-
dajo še vedno s prekrizanimi rokami boje
na severu ter registrirajo uspehe Nemčije,
pri čemer pa objavljajo tudi informacijo
angleških čet na Norveškem. Po enome-
sni odločitvi se je vrnil zopet v Ber-
lin sovjetski poslanik Škvarcev, s čimer se
postavlja vprašanje, ali se bo sedaj pri-
čela nova diplomatska aktivnost med Nem-
čijo in Sovjetsko Rusijo. Povsem se zdi,
da Sovjetska vlada ne namerava izpreme-
niti svoje dosedanje politike.

vi trgovinski dogovor podpisani. Trije čla-
ni nemške gospodarske delegacije pod vo-
dstvom dr. Clodiusa so že odpotovali iz Bu-
karešte ter je njihov naslednji cilj Sofija,
kamor je že poprej prispela na pogajanja
druga nemška trgovinska delegacija. Gle-
de podrobnosti gospodarskih dogovorov v
Bukarešti je najvažnejša ugotovitev, da
tečaj marke v medsebojnem obračunava-
nju ne bo povišan, kakor je to prvotno
Nemčija zahtevala. V merodajnih rumun-
skih krogih zatrdjujejo, da je nemška gos-
podarska delegacija v Bukarešti mimo
strogo gospodarskih vprašanj obravnavala
v merodajnih krogih tudi druga splošna
vprašanja, tičjoča se odnosov med obema
državama.

Bukarešta, 17. aprila. o. Transporti pe-
troleja po Dunavu v Nemčijo, so se zopet
pričeli, ker je voda Dunava toliko upadla,
da se mora luka Giurgio zopet uporabljati.
Štirje parniki so odpluli v ponedeljek po
Dunavu s tovorom 2.800 ton petroleja. 4
ali 5 nadaljnjih parnikov, vsak s 700 tona-
mi petroleja, pa so zapustili luko snoči.

Bukarešta, 17. aprila. p. Na seji senata
so razpravljali o predlogu vlade, da naj se
nemški družbi za gozdarstvo in les odstopi-
jo v eksploatacijo nekateri gozdovi v
severno vzhodnem delu Rumunije za več let.
V senatu se je pojavila ostra kritika proti
tem zakonskemu predlogu. Kmetijski mi-
nister Jonecu je izjavil, da je nemško-ru-
munska trgovinska pogodba prinesla mno-
go koristi Rumuniji in da so nemški stro-
kovnjaki za gospodarstvo napravili Rumu-
niji mnoge usluge zaradi česar je nemška
družba dobila manjšo uslugo za to pomoč.

Francosko-rumunska trgovinska pogodba

Bukarešta, 17. aprila. Tu so podpisali
francosko-rumunsko trgovino pogodbo, po
 kateri se bo omogočil razvoj trgovine med
obema državama, zlasti izvoz lesa in žita
iz Rumunije.

Albanski parlament

Tirana, 17. aprila. AA. Včeraj je bilo sve-
čano otvorjeno prvo zasedanje vrhovnega
sveta fašističnega korporativnega predstavi-
ništva. Tirana je bila ob tej priliki okraše-
na z albanskimi in italijanskimi zastavami.
Prihod kr. namestnika je pozdravilo 21 to-
povskih strelcev. Velika množica je priredi-
la namestniku manifestacije, ter vzkljala
kralju in cesarju ter Mussoliniju. Albanski
namestnik je nato prečital prestolno besedo,
in ki so jo prisotni stoji poslušali. V pre-
stolni besedi se izraža zadovoljstvo, da je
Albanija združena z Italijo in da ima
fašistično ureditev. Nato navaja prestolna
beseda vse, kar je vlada napravila za na-
predek Albanije. Albanija mora pospešiti
tempo dela, da bi nadoknadila vse ono, v
čemer je doslej zaostala na raznih poljih,
posebno na gospodarskem in socialnem. Al-
baniji je istotako potrebno vzgojiti mladi-
no v fašističnem duhu, ker bo to najbolj-
še jamstvo za bodočnost.

Čitanje prestolne besede je bilo dolgo in
toplo pozdravljeno. Nato so albanski ljud-
ski svetniki položili prisego pred guverner-
jem, ki je nato ponovno burno pozdrav-
ljen ob vzkljkah kralju in cesarju, Musso-
liniju in grofu Cianu zapustil dvorano.

Nemško-rumunski gospodarski posveti

Bukarešta, 17. apr. j. (Havas) Gospodar-
ska pogajanja med Rumunijo in Nemčijo,
ki se vlečejo že nekaj mesecev, bodo konec
tega tedna dokončno zaključena ter bo no-

Dunavski dogovor

med Jugoslavijo, Madžarsko in Rumunijo o zavarovanju plovbe

London, 17. aprila. p. Iz Rima poročajo,
da je bil med Jugoslavijo, Madžarsko in
Rumunijo dosežen sporazum o zavarova-
nju plovbe na Dunavu. Ta sporazum vse-
buje tri točke:

1. Prepoveduje se plovba na Dunavu
vsem ladjam, ki se morejo pretvoriti v
vojne ladje.
2. Uvedeno bo posebno nadzorstvo nad
posadkami vseh ladij na Dunavu.
3. Prepoveduje se prevoz cementa in
razstreliv po Dunavu.

Rim, 17. aprila. AA. (DNE). Rimski po-
lični krogi pozdravljajo sporazum med
balkanskimi državami, da se zagotovi svo-
bodna plovba po Dunavu, češ da je to sre-
čen odgovor na angleške intrize v Podu-
navju in na Balkanu. Duh sodelovanja, ki
je prišel do izraza v tem dogovoru, no-

meni poročstvo za bodočnost. Ta kočljivi
sektor je dal v tem posebno kritičnem tre-
nutku dokaz vsemu svetu, kako se da z
dobro voljo odstraniti vsaka zapreka za
utrditev pravičnega miru.

»Popolo di Roma« piše, da je sporazum
med balkanskimi državami za svobodno
plovbo po Dunavu in za obrambo Dunava
odstranil nemir, ki so ga ustvarili zadnji
poskusi britanske sabotaže. Ta sporazum
pa tudi dokazuje, da vlada med temi
državami sodelovanje, ki pomeni poročstvo
za bodočnost. Balkanski sektor, kjer kaže
Italija svojo mirno moč in svojo vedrino,
je pokazal v tem težkem trenutku vsemu
svetu, da moreta dobra volja in sodelova-
nje odstraniti vse zapreke, ki ovirajo ut-
rditev pravičnega in koristnega miru.

Sofija, 17. aprila. p. Jugoslovanska rečna
plovba je sporočila v Sofijo, da je sklenila
ustaviti mednarodni potniški promet po
Dunavu med Dunajem in Lomom. Slično
izjavo sta objavili tudi nemška in madžar-
ska rečna plovba. Bolgarska direkcija za
promet na rekah je na podlagi tega izda-
la objavo, ki pravi, da se obvestilo jugo-
slovenske, nemške in madžarske rečne
plovbe ne tiče tovarnega prometa, ki se bo
še nadalje vršil v polnem obsegu. Opozar-
ja se na dejstvo, da se bo tovarni promet
nasprotno poleti in jeseni še razširil za-
di večjih dobav podunavskih držav Nem-
čiji. Prav tako je bilo objavljeno, da se bo
plovba na Dunavu še nadalje vršila v pol-
nem obsegu v okviru podunavske komisi-
je, ki zaseda v Beogradu.

NA NORVEŠKEM BOJIŠČU POLOŽAJ NEIZPREMENJEN

Zavezniki drže svoje operacije še vedno v največji tajnosti — Norvežani poročajo, da so že v stikih z zavezniškimi četami

Pariz, 17. apr. j. (Havas) Po informacijah, ki jih prejema Pariz iz povsem zanesljivih virov, se vojaški položaj na Norveškem v zadnjih 24 urah ni bistveno izpremenil, razen na tistih mestih, kjer so se izkrcale zavezniške čete na zapadni norveški obali. Glede ozemlja, na katerem so čete zavezniške ekspedicijske vojske stopile na norveška tla, čuvajo v nerodnih francoskih krogih še zmerom popolno tajnost ter izjavljajo le toliko, da se vojne operacije razvijajo normalno. Navzlic temu, da norveško vrhovno vojno poveljstvo v minulih dveh dneh ni izdalo nobenega komunikacija o poteku vojnih operacij, je bilo vendar mogoče z zanesljivostjo ugotoviti naslednja dejstva:

Napredovanje nemških čet v smeri proti švedski meji je bilo v okrožju Hedemaru ustavljeno in so se pred Kongsvingerjem razvile ljute borbe z norveško obrambo, ki se je nemškimi četami zelo energično postavila po robu.

Angelsko letalstvo je tudi večerj uspešno nadaljevalo z bombardiranjem Stavangerja. Napadov je bilo deležno prav tako samo mesto kakor tudi letališče in okolišne nemške postojanke. Angleski zračni napadi so v noči od 15. na 16. t. m. trajali s kratkimi presledki skupaj 6 ur. Čim je en roj angelskih bombnikov uspešno izsilil svoje bombe, ga je že zamenjal drugi roj z novim tovorom projektilov.

Položaj pri Narviku je prejel kot slej značilen po tem, da postaja število zavezniških čet, ki se tamkaj izkrcavajo, čedalje večje ter da se nemške čete z naglim umikom prizadevajo čimprej doseči švedsko mejo.

Proglas poveljnika norveške vojske

Stockholm, 17. aprila. j. (Havas). Vrhovni poveljnik norveške vojske, general Oto Ruge, je izdal naslednji proglas na norveško vojsko: Povsem naravno je, ako Norveška ni mogla takoj z vso silo nastopiti proti napadalcu, ker je bila pač iznenadena. Danes je položaj že povsem drugačen. Zdaj nismo več sami, marveč nam bosta v našem boju pomagali tudi Anglija in Francija. Angleske čete so se že izkrcale na Norveškem. Naša naloga je sedaj, da vzdržimo in počakamo toliko časa, dokler se zavezniška pomoč ne zbere, dokler se ne organizira in dokler se tudi naša armada ne preuredi za sodelovanje z zavezniškimi četami. Ne sme se prezreti, da je postal položaj nemške okupacijske vojske na Norveškem še težaven. Nemške čete so popolnoma izolirane na norveškem ozemlju. Zveze med njimi skoraj ne obstoje in edina pot, ki jim je še odprta za oskrbo in ojačanje, je pot po zraku. Vse ceste in železnice, ki bi zanje prihajale v poštev, jim je norveška vojska presekala.

Ogorčeni boji ob švedski meji

Stockholm, 17. aprila. j. (Havas). V južnem delu Norveške, kjer prodirajo nemške čete v smeri od Osla proti severovzhodu, je prišlo v bližini norveško-švedske meje do izredno ogorčenih bojev med Nemci in le počasi odstopajoči norveškimi četami. S severnega dela Norveške se doznava, da so nemške čete, ki so se po zavezniški okupaciji Narvika pričele umikati vzdolž železniške proge proti vzhodu, zdaj zasedle kraj Bjørnsaale, ki leži le še pol milje oddaljen od švedske meje. Neka norveška četa, ki se je umaknila na švedsko ozemlje je bila internirana.

Stockholm, 17. aprila. s. (Reuter). Švedske oblasti so prepovedale vse civilni promet na železniški progi, ki vodi iz švedskih železnih rudnikov pri Kiruni proti norveški meji.

Kakor poročajo, je norveško vojaštvo razstrelilo več predorov na norveški strani železniške proge v Narvik, ki so jo Nemci sedaj baže vso zasedli.

20.000 vojakov izkrcanih

Stockholm, 17. aprila. j. (Havas). Norveška službena poročevalska agencija »Norsk Telegrambyro« objavljala, da so norveške čete že prišle na več krajev v stik z zavezniško ekspedicijsko vojsko. Nadalje sporoča ista agencija, da je nemško vrhovno poveljstvo poslalo ojačanja svojim posadkam v Trondhjemu in sicer z letali. Verjetno je, da je izhodišče nemških letal, ki so uvrščena v oskrbovalno službo nemške okupacijske vojske na Norveškem, dansko letališče Kastrup, ležeče v danski provinci Jylland. Komunikacije norveške agencije še dodaja, da so se morale norveške čete umakniti iz Kongsvingerja ter ga prepustiti Nemčiji. Potrdjuje se tudi vest, da sta bili na Švedskem sestreljeni dve nemški letali.

Stockholm, 17. apr. s. (Ass. Press). Službeni norveški krogi potrjujejo, da so zavezniške čete, ki so se izkrcale na Norveškem, v severnem delu stopile v stik z norveškimi četami. Nevtirni opazovalci sijo, da nameravajo zavezniki koncentrirati svojo vojsko v glavnem na severu pri Narviku in potem morda udariti proti jugu.

Proti temu je najbrže naperjena nemška vojaška operacija pri Trondhjemu, kjer so Nemci zasedli vso železniško progo do švedske meje. Tu bi najbrže hoteli Nemci organizirati odpor proti prodirajoči severni zavezniški armadi. V odseku pri Trondhjemu se še upira norveška trdnjava Hegera, ki so jo Norvežani svojčas zgradili, da prepreči švedski napad na Norveško. 15 nemških bombnikov je napadlo Hegro ter je baje prislilo trdnjavske utrdbe k molku. V bližini Trondhjemu se baje koncentrirala angleska mornarica.

Sicer je o bojih na Norveškem malo novih podatkov. Na južni švedsko-norveški meji prestopajo novi oddelki norveških vojakov švedsko mejo. Norvežani so sestrelili v južnem delu dve nemški letali, tri nadaljna pa so morala zasilno pristati in

so bile posadke zajete. Severozapadno od Osla nudijo Norvežani nekako 80 km od mesta močan odpor nemškim četam.

Število angleških in francoskih vojakov, ki so bili izkrcani na Norveškem oziroma so na poti tja, cenijo na približno 20.000.

Stavanger — 80 minut obstreljevan

London, 17. apr. br. Britanska admirali-teta je ob 20. uri izdala komunikacije, ki pravi: Davi so angleške pomorske vojske sile obstreljevale letališče pri Stavangerju. Obstreljevanje je trajalo 80 minut. Ko so se angleške vojske lažje vračale od te operacije, je neka letalska bomba zadela neko križarko. Križarka je bila le lažje poškodovana, tako da je lahko nadaljevala pot proti svojemu oporišču.

Napad na letališče v Trondhjemu

London, 17. aprila. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je noč objavilo, da so angleški težki bombniki preteklo noč izvedli napad na nemško letališče v Trondhjemu. Opaženo je bilo, da je na letališču izbruh-

nih večji požar. Malo pozneje so angleški bombniki napadli oporišče nemških hidroplanov v trondhjemske luke.

Kristensenova vlada v Oslu
Amsterdam, 17. aprila. AA. (Havas). V berlinskih krogih govorijo o novi Kristensenovi norveški vladi. Toda ne gre za kakšno vlado, temveč samo za ministrski odbor. To ime mu je dal Kristensen sam, ki je tudi izjavil, da bo sestavil ta odbor samo s pogojem, da ne bo v njem Quislinga.

Položaj na švedskem

Stockholm, 17. aprila. s. (Reuter). Neko nemško vojaško letalo, ki je vozilo strojnico in municijo za nemško vojsko na Norveškem, je danes zasilno pristalo na švedskem ozemlju. Posadka je bila internirana. Pri Göteborgu so švedske protiletalske baterije obstreljevale dve drugi nemški letali.

V več švedskih mestih ob norveški meji je bil danes dan letalski alarm, kjer so se pojavila nad švedskim ozemljem nemška letala.

Švedske oblasti so odredile maskiranje važnejših švedskih industrijskih podjetij kot varnostni ukrep pred letalskimi napadi.

Nemško prodiranje proti švedski meji

Nemško vojno poročilo o uspešnih operacijah na morju, v zraku in na kopnem

Berlin, 17. aprila. br. (DNB). Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo:

Nemške čete so na področju vzhodno od Narvika prodirle vzdolž železniške proge do švedske meje. Pri tem so premagale po kratki borbi oddelke norveškega vojaštva, ki je imel v spopadu velike izgube. Del preostalih Norvežanov je bil ujet, del pa je zbežal čez mejo. Pri Harstadu na otoku Hindeu, ki leži 60 km zapadno od Narvika, so bile izkrcane sovražne čete, drugod ni bilo opaziti, da bi se poskusili izkrcati.

Na področju Trondhjemu so nemške čete prodirle vzdolž železniške proge proti vzhodu do švedske meje ter zavzele Meraker. Okrog Bergena je dan mirno potekel. V noči od 15. na 16. aprila so sovražna letala spet napadla Stavanger, a brez uspeha. Pri Kristiansandu sta se nemškimi četami predali dve norveški obalni bateriji. Na področju okrog Osla se je prodiranje nemških čet na vse strani nadaljevalo. Na železniški progi Oslo — Fredrikstad — Halden-Kongsli so prodirle do švedske meje. Včeraj je bil v prvih popoldanskih urah zavzet Kongsvinger in so nemške čete od tam že prodirle proti severu. Severno od Hönöfossa so nemški eklopniki uspešno nadaljevali borbo proti sovražniku. Utrdbe v Oslofjordu so bile sedaj dokončno pripravljene tudi na obrambo proti napadom letalskih in pomorskih vojnih sil.

Pri obrambi Narvika je ob priliki vdora angleških pomorskih vojnih sil v junaški borbi padel tudi poveljnik flotile nemških rušilec, komodor Bonte. Poškodovani nemški rušilci so opustili nadaljnjo borbo šele, ko so porabili vse strelivo. Dve tretjini njihovih posadk sta se rešili na kopno ter sta že uvrščeni v formacijo nemških čet, ki operirajo okrog Narvika.

Neka nemška podmornica je severovzhodno od Šetlandskih otokov potopila angleški rušilec, ki je pripadal razredu »Terrible«.

Več norveških torpedov je bilo uvrščenih v nemško vojno mornarico.

Nemška letala so bila znova na uspešnih izvidniških in stražnih poletih nad srednjim in severnim delom Severnega morja ter vzdolž norveške zapadne obale. Kljub slabemu vremenu jim je uspelo napasti sovražne pomorske vojske. S težko bombo je bila zadeta velika sovražna transportna ladja. Kakor kaže, se je potopila. 150 km severozapadno od Molde fjorda sta bili s težkimi bombami zadeti in potopljeni ena sovražna podmornica in ena križarka. Vzdolž norveške obale sta bili sestreljeni eno sovražno letalo tipa

Lockheed-Hudson in en hidroplan tipa Sunderland. Eno nemško letalo se ni vrnilo na svoje oporišče.

Nemški vojni cilji v Skandinaviji

Berlin, 17. aprila. AA. (DNB). »Frankfurter Zeitung« prikazuje na naslednji način stališče glede Skandinavije in nemških vojnih ciljev na tem polotoku:

Proti nemški mirovni ponudbi po zmagoslavnem pohodu na Poljsko sta zapadni sili naglasili voljo, da uničita Nemčijo. Od tega trenutka je bil jasno določen tudi vojni cilj Nemčije, da z vsemi silami zlomi odpor zapadnih velesil proti novemu redu na kontinentu, ki ga želi izvesti Nemčija, pri čemer se poziva na svoje poslanstvo v Srednji Evropi in na svoj položaj v tem delu sveta. Ta red je deloma že izveden. Ta vojni cilj ne gre za nezmerne osvajanje, temveč vsebuje konstruktivni element novega reda, ki je točno omejen in vsebuje zakone, ki jim mora Nemčija slediti pri svojih dejanjih v toku vojskovanja. Ta vojni cilj je ostal nespremenjen tudi po zasedbi Danske in Norveške. Nemški načrt ne predvideva kakršne koli okrnitve teritorija ali politične neodvisnosti teh držav. Nemčija ne vodi vojne proti Danskemu in Norveški, temveč samo proti Angliji in Franciji. To vojno vodi Nemčija odločno ter uporablja vse svoje cilje, da bi zlomila voljo zapadnih velesil, ki hoče uničiti Nemčijo. Zaradi tega mora Nemčija voditi to vojno povsod, kjerkoli hoče zapadni velesili pripraviti napad na Nemčijo. Smer vojne sta odredili v tem primeru zapadni velesili, toda Nemčija določa način svojega postopanja sama, ker je iniciativa v njenih rokah.

Položaj Islandije in Grönlandije

Washington, 17. apr. s. (Reuter). V nekem intervjuju je izjavil včeraj angleški veleposlanik lord Lothian, da niti Anglija niti Kanada ne nameravata pričeti z vojaško akcijo v Grönlandiji ali na Islandu, razen v primeru, da bi to pričakovali od Nemčije. Nemčija sicer lahko na Grönlandiji ustanovi svoja letalska oporišča, ne bi jih pa nikdar mogla dolgo časa držati.

Islandska vlada se je obrnila na ameriško vlado s prošnjo za vzpostavitev direktnih diplomatskih stikov med obema državama. Zunanji minister Hull je sporočil, da je ameriška vlada na to pristala.

nico obstreljevala belgijske protiletalske baterije, ki so streljale na letalo. En belgijski vojak je bil pri tem ranjen. Dosedanja preiskava še ni mogla ugotoviti, kakšne narodnosti je bilo letalo.

Aretacije nacistov na Nizozemskem

Haag, 17. aprila. s. (Reuter). V Rotterdamu je bil danes obsojen na pet let ječe neki nemški inženjer, ker je zbiral podatke o kretanju holandskih vojaških oddelkov in trgovinskih ladij.

Holandske oblasti so aretirale več znanih voditeljev holandske nacionalno-socialistične stranke. Nekaj drugih voditeljev je pobegnilo preko meje. Holandske oblasti posvečajo posebno pozornost dejstvu, da je v Amsterdamu in Rotterdamu okoli 100.000 Nemcev.

Dopustil v holandski vojski so bili zopet dovoljeni, toda samo za primere bolezni, za poroke in za smrtne primere v rodbinah.

INSERIRAJTE V „JUTRO“

Francoske domneve o italijanski politiki

V Parizu postavljajo več hipotez glede italijanske taktike in ne izključujejo presenečenj, spremembe italijanskega zadržanja pa so predvsem taktičnega značaja

Pariz, 17. aprila. b. V tukajšnjih političnih in diplomatskih krogih posvečajo zadnje dni največjo pozornost pisanju italijanskih listov, ki so se z vsemi argumenti postavili na nemško stran. Dasi tu ne mislijo, da bi bilo to soglasno pisanje znak ali še manj dokaz za spremembo italijanske zunanje politike, ga vendar označujejo kot značilen simptom, ki izraža spremenjeno politično taktiko. V poučenih krogih tolmačijo to spremembo kot oficijozni pritisk na zapadni zaveznički, pa zato ne izključujejo, da se bo ta taktika bližnje dni celo poostila. O novem momentu v italijanski zunanji politiki se lahko govori samo v toliko, v kolikor se zdi verjetno, da se za Italijo vedno bolj vsiljuje odločitev, ki naj »zavešči položaj glede izgledov, ki bi jih mogla Italija imeti v zvezi s sedanjo vojno, da uresniči svoje znane zahteve«.

V krogih, ki so jim znana ozadja italijanskega »nevojskovanja«, menijo, da je treba italijansko stališče vedno presojati samo z vidika, da si Italija zaradi svojih posebnih interesov, ki jih ima na evropski celini in še posebej v Sredozemlju, ne more želeti niti nemške niti zavezniške zmage. Zato je v njenem interesu, da se

oba vojna tabora kar najbolj iztrošita, medtem ko bi Italija mogla obdržati svoje sile sorazmerno še nedotaknjene. To pojasnjuje, zakaj je Italija tako dolgo odložila svojo intervencijo v sedanji vojni. V nadaljnjem razvoju pa bi se utegnile že odločiti, bodisi ker smatra, da je že dovolj pripravljena, bodisi ker mora zavarovati svoje interese pred vsemi presenečenji.

Po sedanjem razpoloženju v Italiji so-deč, ne bi bilo izključeno, da bi se Italija pridružila Nemčiji, da bi s tem svojim posegom oslabil zavezniške sile. Toda prav tako ni izključeno, da se ne bi v nadaljnjem razvoju, ako bi zanjo na nemški strani ne bilo izgledov za zmago, preusmerila na nasprotno stran, ki bi postala šibkejša in z italijanske interese v Sredozemlju in drugod manj nevarna. Tako bi si Italija z morebitnimi zavezniškimi koncesijami utrdila svoj položaj tudi za čas po vojni, ko bi jo angleško-francoska koalicija ne mogla več resno ogroziti.

Seveda so to samo pariške hipoteze, toda o njih se v političnih krogih govori že zato, ker se hoče v naprej računati z vsemi možnostmi, da ne bi bilo nobenih presenečenj.

Spopadi na morju

Nemci javljajo, da so eno angleško križarko potopili, dve pa hudo poškodovali

Berlin, 17. aprila. br. (DNB). Vrhovno poveljstvo nemške vojske je noč objavilo naslednje posebno poročilo:

Nemške letalske formacije so danes v popoldanskih urah ob zapadni norveški obali prizadejale britanskim pomorskim vojnim silam nov hud udarec. Neka britanska križarka je bila s težko bombo zadeta v sredi in se je takoj potopila. Dve nadaljnji križarki so zadeli tri bombe in jima prizadejale tako hude poškodbe, da se, kakor kaže, ne bosta mogli vrniti v Anglijo.

London, 17. aprila. s. (Reuter). Današnje nemško vojno poročilo javlja, da so nemška letala potopila neki angleški rušilec in sestrelila angleški hidroplan. V resnici ni bil niti napadeni rušilec potopljen, niti hidroplan sestreljen. Sest nemških letal in sicer 4 Junkersi in 2 Henckela, je izvedlo omenjeni napad. Vrhnež je bilo 24 bomb, vendar nobena ni zadela.

Peta angleška podmornica potopljena

London, 17. aprila. s. (Reuter). Angleška admirali-teta je danes objavila, da se je angleška podmornica »Thistle«, ki je operirala v Severnem morju, že toliko zakasnila, da jo je treba smatrati kot izgubljeno. Sorodniki članov posadke so bili obveščeni. »Thistle« je peta angleška podmornica, ki je bila doslej v toku vojne potopljena. Ob izbruhu vojne je razpolagala Anglija s 57 podmornicami. Med tem je bilo oddanih in gradnjo večje število novih podmornic. Nemčija je imela ob izbruhu vojne 71 podmornic, od katerih je bilo po približnih cenitvah potopljenih že okoli 60.

Podmornica »Thistle« je bila iz istega razreda, kakor znana podmornica »Truant«, ki je torpedirala nemško križarko »Karlsruhe«, ali pa podmornica »Thetis«, ki je srujevala nasleda na morskno dno, a so jo kasneje dvignili in potem pod drugim imenom zopet uvrstili v mornariško službo. Podmornica »Thistle« je imela 1019 ton ter je bila zgrajena v ladjedelnicah Vickers-Armstrong in uvrščena v službo južne lanskega leta. Njena posadka je normalno znašala 53 moških. Oborožena je bila z enim 4 palčnim topom, dvema manjšima topovima in 10 cevni za lansiranje torpedov kalibra 21 palcev. Podmornica je veljala 350.000 funtov šterlingov (cca 85 milijonov din).

Admiral Keyes o spopadu „Scharnhorst“ — „Renown“

Rim, 17. aprila. s. (Reuter). Turinski list »Gazeta del Popolo« objavlja razgovor z angleškim admiralom sirom Roggerom Keyesom, ki posveča posebno pozornost pomorski bitki med nemško oklopnico »Scharnhorst« in angleško oklopnico »Renown« pri Narviku pretekli teden. Angleški admiral opozarja, da je spremljala nemško oklopnico še tudi neka večja nemška križarka, da pa sta se kljub premoci nemški vojni ladji umaknili in s tem olajšali Angležem pomorsko operacijo proti Narviku. Istotako opozarja admiral, da se v sedanjem razvoju bojev ob norveških obalah ni pokazalo, da bi bila letala vojnim ladjam v preveliki meri nevarna.

Norveške in danske ladje v kanadskih lukah

Ottawa, 17. aprila. s. (Reuter). 20 norveških in danskih trgovinskih ladij se je zateklo v kanadske luke.

Minsko polje pri Glasgowu

London, 17. aprila. s. (Reuter). Angleška admirali-teta je danes javila, da je bil z novim minskim poljem zaprt dohod v zaliv Clyde pred Glasgowom. Vse tuje ladje, ki hočejo priti v Clyde ali ga zapustiti, morajo najprej prostiti angleške mornariške oblasti ali konzulate za navodila. Začasno bodo patrolne ladje opravljale službo ob novem minskim polju.

Eden o pomenu sedanje vojne

London, 17. aprila. s. (Reuter). Na zborovanju »konstitucionalnega kluba« v Londonu je govoril danes minister za domovino Eden. Dejal je, da sedanji nemški voditelj niso nekaj različnega od nemškega naroda, temveč direktni izraz velikega njegovega dela. Svaril je v tej zvezi pred razlikovanjem med nacionalnim socializmom in Nemčijo. Nemčija stremi, da postane najmočnejši narod na svetu in da spravi Evropo pod svojo oblast. Nasprotno pa An-

glija ne želi, da ostanejo stvari take, kakor so sedaj, temveč hoče zagotoviti možnost napredka človeštva. Anglija se ne čuti kot gospodar, temveč kot služabnik svojega imperija.

Minister za propagando Reith je v Southamptonu v svojem govoru opozarjal, da se 80 milijonov Nemcev prostovoljno pokorava nacionalnemu socializmu in da se morajo zato Angleži zavedati, da se bore sedaj proti vsemu nemškemu narodu.

V Londonu je govoril danes tudi bivši angleški veleposlanik v Berlinu Henderson. Opozarjal je, da stremi Nemčija ne samo po uničenju Anglije, temveč po uničenju vsega angleškega imperija. Ti cilji imajo zagovornike zlasti v nemški mladini, ki se vda fantastičnim načrtom. Na notranjo revolucijo v Nemčiji ni mogoče računati, dokler kontrolira nacionalno-socialistična stranka vse privatno življenje v Nemčiji.

Baldwin poziva Angleže k štednji

London, 17. aprila. s. (Reuter). Bivši ministrski predsednik lord Baldwin je v nekem govoru danes pozival prebivalstvo k štednji ter je poudarjal, da brez sistematične štednje lahko pride do inflacije v Angliji. Baldwin je omenil, da je kot svoj lastni prispevek za štednjo opustil uživanja čaja in sladkorja ter je omejil kajenje na polovico.

Avdiencia pri kralju Juriju

London, 17. apr. s. (Reuter). Kralj Jurij VI. je sprejel danes v avdienco mornariškega ministra Churchilla in ministra za plovbo Hudsona.

Zapadno bojišče

Berlin, 17. aprila. br. (DNB). Vrhovno poveljstvo nemške vojske pravi v svojem današnjem vojnem poročilu, da ni bilo na zapadni fronti nikakih posebnih dogodkov.

Pariz, 17. aprila. AA. (Havas). Vojno sporočilo z dne 17. aprila zjutraj se glasi: Nič pomembnega.

Reynaudova knjiga

„Vojne finance“

Pariz, 17. aprila. AA. (Havas). Jutri izide nova knjiga Paula Reynauda pod naslovom »Vojne finance«. Znano je, da je bil Paul Reynaud prvih sedem mesecev vojne finančni minister. Knjiga opisuje francosko finančno politiko v zadnjih 10 mescih pred vojno, drugi del pa podaja pregled razdobja, ki se je začelo 3. septembra 1939. Reynaud opisuje v svoji knjigi način, kako se je Francija pripravljala za vojno in kako je dosegla tiste finančne uspehe, ki so v tujini dobili ime »francosko čudo«.

Politični krogi pričakujejo z izredno napetostjo to knjigo, ker so prepričani, da bodo v njej zelo zanimivi podatki.

Možnost razpusta madžarske zbornice

Budimpešta, 17. aprila. AA. V toku večerajšnje seje vladne stranke je predsednik vlade grof Teleki izjavil, da ima v rokah dekret, da lahko razpusti parlament, kar bo tudi takoj storil, čim bi to zahtevale potrebe.

Splovljenje velike ameriške oklopnice

New York, 17. aprila. AA. Ameriška pomorska oblastva sporočajo, da bo oklopnica »North Carolina« (35.000 ton) spuščena v morje 13. junija. Za gradnjo te oklopnice je bilo izdanih 65 milijonov dolarjev.

Novi hrvatski kolki

V ponedeljek so izšli prvi kolki banovine Hrvatske po 10, 20, 50, 100 in 250 dinarjev. Hrvatski listi pravijo, da so novi kolki zelo lepo izdelani. Predstavljajo hrvatski grb, okrašen s starimi hrvatskimi ornamentami. Izdani so bili dvojni kolki, za sodišča in za davkarje, razlikujejo pa se med seboj po barvi in ornamentih. Te so posneli po starih hrvatskih spomenikih v Splitu. Vse državne takse se, kakor znano, od 1. aprila plačujejo na Hrvatskem banovini.

Vremenska napoved

Zemunska: Pooblačitev v zapadnih krajih, kjer utegne tudi deževati. Jasno v večji vzhodni polovici. Nekoliko hladnejše na skrajnem severozapadu, toplejše pa v zapadnih krajih in na severu države.

Naši kraji in ljudje

Trofeje APZ

Ljubljana, 17. aprila. V izloženem oknu Bonačeve trgovine v Selenburgovi ulici vzbujajo pozornost in zanimanje mimo idočega občinstva letošnje trofeje Akademskega pevskega zbora, predvsem tiste, ki jih je APZ prinesel s turneje. Tam vidimo dve krasni diplom, s katerima sta društvo »Vardare« in »Mokranjce« s svojo glasbeno šolo podarili APZ-ju častno članstvo. Nad številnimi trakovi leži Spomenica ob 20-letnici osvoboditve južne Srbije. V kotu je krasna kopija kerubina, freske iz XIV. stoletja v peški patriaršiji, dalje trakovi vencev iz Beograda, Sarajeva in Skoplja. Ob strani pa so fotografije s koncertov APZ v beograjski Kolarčevi univerzi itd. in v drugih krajih.

Ob vrnitvi Akademskega pevskega zbora je po svoji znani rovtarski navadi udarilo po »Jutru« opoldansko glasilo gospode iz Kopitarjeve ulice. V svojem članku pravi: »Zato se nam čudno zdi, da je ljubljansko »Jutro« menda zopet po častniškarski dolžnosti prineslo kritiko sarajevskega kritika, ki se o zboru ni tako laskavo izrazila kakor belgrajska. Človeku se zdi, da je to kritiko prineslo iz neke škodoželjnosti. Značilno je namreč, da je prineslo ravno to kritiko, dočim na pr. o belgrajski ni reklo ničesar.«

Ob tem napadu moramo spomniti čitatelje in tudi člane in prijatelje APZ, da je »Jutro« obširno poročalo o turneji tega zbora in da ne pozna škodoželjnosti, ker ne ustanavlja svojega pevskega zbora in mu torej niti »Slovenski dom« ne bo mogel podtakniti konkurenčnih interesov. Dvomimo, da bi bilo APZ ustreženo s samimi superlativi. Kar se tiče beograjske kritike, ki jo »Slovenski dom« tako povziguje, bi samo opozorili na kritiko M. Z. v »Vremenu« z dne 14. t. m. na strani 19. Tam bo našel sodbo, ki nikakor ne gre v sklad z njegovim neokusnim hvalisanjem. Nečemo reči, da ima beograjski kritik v vsem prav, nekaj upravičenosti in resnice pa je v njegovi graji brez dvoma. To pa seveda ne pomeni zanikanja dela in zaslug APZ, marveč samo ugotavljanje dejstva, da je kritika povsod mogoča in da je SD ustretil mimo cilja, ko se je v nas zaletel v zvezi z beograjsko kritiko.

Proslava 80 letnice Rista Savina v Žalcu

Celje, 16. aprila. V Sokolskem domu v Žalcu je bila v soboto 13. t. m. zvečer svečana proslava 80-letnice odličnega slovenskega skladatelja in žalskega rojaka Rista Savina. Potek svečanosti je bil zelo lep in prisen.

Uvodno besedo je spregovoril skladatelj g. Ciril Pregelj iz Celja ter orisal lik, življenje in bogato skladateljsko delo slavljenca. Sledil je svečan koncert. Na sporedu so bile izključno skladbe Rista Savina, ki so jih izvajali sloviti Slovenski vokalni kvintet, trije člani kvinteta kot solisti, čestit g. prof. Čenda Šedlbauer in pianist g. prof. Pavel Šivic iz Ljubljane. Slišali smo krasne Savinove moške zборе, samospeve iz oper »Matija Gubec« in »Gospodsvetski sen«, klavirski cvetlični valček iz opere »Lepa Vida«, sonato za čelo in klavir ter samospeve, ki so jih dovršeno izvajali gg. Tone in Roman Petrovič ter Milan Jug, člani Slovenskega vokalnega kvinteta. Poslednji kvintet »Mucek« s spremljavo klavirja so morali ponavljati. Koncert je bil z umetniškega stališča neoporečen in je nudil globok užitek.

Po zaključku prvega dela je spregovoril o Ristu Savinu šol. upr. v p. g. Rajko Vrečer iz Žalca. Sledilo so poklonitve. Žalski župan g. Ivan Vizovisek je izročil slavljenču, ki je bil deležen ponovnih navdušenih ovacij, diplomu častnega članstva žalske občine. Gdč. Zajčeva je izročila slavljenčevi soproggi ge. Olgi Širčevi krasen soplek nageljnove. Gdč. Dana Kukčeva je poklonila jubilarju in imenu žalskih dam srebrn lovorjev venec. Šol. upr. g. Robert Senica je izročil slavljenču v imenu Sokolskega društva v Žalcu lovorjev venec. Gosp. Ivan Virant je poklonil Ristu Savinu lovorjev venec v imenu gasilskih čet žalske občine, g. Rebel iz št. Petra v Savinjski dolini pa je izročil slavljenču lep soplek v imenu pevskega društva »Savinjski zvon«. Slavljenču so se poklonili zastopniki raznih pevskih društev in šol ter njegovi osebni prijatelji in znanci. V imenu Celjskega pev-

skega društva je čestital slavljenču društveni predsednik g. prof. Konrad Fink iz Celja.

Po sporedu se je razvil zelo animiran večer, na katerem je ponovno nastopil Slo-

venski vokalni kvintet z izredno lepimi slovenskimi, češkimi in ruskimi skladbami. Zalec in Savinjska dolina sta nadvse dostojno proslavila jubilej svojega pomembnega rojaka.

Nova galerija umetnin v Ljubljani

V Ljubljani, na Gosposvetski cesti 3, bo v nedeljo 21. t. m. otvoril znani izdelovalec okvirov, gosp. Pavle Obersnel iz Zgornje Šiške umetniški salon, katerega bo vodil pod imenom »Galerija Obersnel«. V galeriji bodo stalne razstave likovnih del naših umetnikov, a cenjenemu občinstvu bodo tudi vedno na razpolago okviri vseh vrst in to po konkurenčnih cenah. Okviri so domač izdelok. Gosp. Obersnel razpolaga svoje izdelke po vsej državi.

Novljanova tragedija na Peščeniku Ugotovitve preiskave o pokojnikovem obupnem dejanju

Višnja gora, 17. aprila. Ob lepi udeležbi smo pokopali gostilničarja in posestnika g. Jožeta Novljanja s Peščenika nad Višnjo goro. O njegovem usodnem koraku smo kratko poročali. Može je bil daleč naokoli znan. Ceni se ga stanovski tovariši in ga izvolili za tajnika višnjanskega gostilničarskega združenja. Vzrok njegove tragične smrti je v usodnem nesporazumu in v Novljanovi življenjski razvratnosti.

Pred dnevi je uvedel komandir višnjanske orožniške postaje g. Milinarič preiskavo o tatvinah, ki so bile v zadnjem času izvršene v višnjiški okolici. Mnogo tovornih avtomobilov prepelje skozi Višnjo goro precej tovora Nove vrste tatovi so uporabljali posebne trike. Pod klancem Peščenikom, ki je na vsej poti najdaljši in strm, da ga zmorejo težka vozila le v počasnem tempu, so neopazno skakali na avtomobile in so na hitro roko zmetali z vozil, kar jim je prišlo pod roko. Tako se je ugotovilo, da so pometali z avtov suknjo, platno sočke piva, posode masti in še mnogo drugega. Teh nepoštenih poslov so se bili lotili okoliški fantje, pa tudi tuji nepridipravi. Zaradi informacij ob uvedeni preiskavi so se zglasili višnjiški orožniki tudi pri gostilničarju Novljanu. Može, ki je bil vedno na dobrem glasu, je obisk močno presenetil in potrl. Zabolelo ga je, ker so ga nekateri nasprotniki iz soseske spravljali v zvezo z zadnjimi dogodki na Peščeniku. Res je mogoče, da so se kdaj ustavljali fantje, ki so imeli grehe na svoji vesti, tudi v njegovi gostilnici, a mož se ni čutil krivega, ker je pač gostilna vsem dostopna.

Komandir, ki je vodil patroljo, je torej zaprosil Novljanja za nekatere informacije. Ker je bilo v gostilni nekaj gostov, ni hotel zaslišati gostilničarja doma, marveč ga je zaprosil, naj se zgasi čez kako uro

— Pri zlati žili, bolečini in križu. Zastoj krvočeka jeter in nezadostnem izločevanju žolčeca, nastalih vsled zapeke. Se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefov« grenko vodo. Bolniki radi jemljejo preizkušeno »Franz-Josefov« grenko vodo in jo dobro prenese tudi pri večkratni porabi.

Org. reg. S. št. 30474-32

Nočni zbor natakarejev

Ljubljana, 17. aprila. V noči od ponedeljka na torek — življenje natakarejev pač tako poteka, da ne pridejo do prostega časa, dokler ne udari policijska ura — je bil v dvorani Delavske zbornice občni zbor ljubljanske sekcije Zveze gostinskih nameštencev Jugoslavije.

Zborovanje je otvoril predsednik Stanko Renko, ki je obrazložil delo sekcije v preteklem letu in poudaril, da je zlasti prizadevanje za ureditev med in za izboljšanje delavnih razmer rodilo nekaj lepih uspe-

rika komedija napačnega revizorja Hlestakova. Zakaj Hlestakov je samo luč, ki osvetljuje značaje in resničnost, in »vsak izmed nas lahko postane vsaj za nekaj minut Hlestakov«, je zapisal Gogolj v nekem svojem pismu prijatelju.

Dati nam »Revizorjem« komedijo, ki bo vzlic narodnim in časovnim znakom zrcalo tudi nam in ki bo nudila preko zabave in lahkega smeha vsaj trenutno katarzo vsega, kar je v nas saril prav tako smešnega, hudobnega, slabega in iluzionističnega, to je današnje početništvo Gogoljevega nesmrtnega dela. Menimo, da je njegova nova ljubljanska vpričitev v režiji enega najpospebnostnejših tolmačev dramske umetnosti, dramatika naše sredine dr. Bratka Krefta novi, prodorni uspeh Gogoljeve mojstrovine. Čeprav je že tolikaj znana, da ne more z ničemer več vzbujati občutja presenečenja in novote, je vendar zmogla tri ure priklopiti naše pozornost vsakega gledalca, tudi onega, ki dobro pozna vso njeno literarno in dramaturško »anatomijo«.

Režiser dr. Kreft je v »Gledališkem listu« sam označil svoje smernice in svoje umevanje dramaturških vprašanj »Revizorjeve« vpričitve. Nasproti vsem drugačnim poskusom se je sedanjí režiser odločil za realistični stil in ga je skušal izpeljati od vseh podrobnosti in igri, kostumih in inscenaciji. Osebe, ki nastopajo v »Revizorju«, so zapovrstjo življenjsko resnične ali vsaj verjetne, tudi tedaj, ko se nam zdi, da njihovo vedenje prehaja že v grotesknost, zlasti v primeru Dobčinskega in Bobčinskega. Tudi najbolj »pretirani« značaji imajo življenjsko verjetnost ne le glede na tedanje rusko okolje, ki je bilo — kakor pravi nekje Turgenjev — preplošno čudaških natur, marveč tudi na sploh. Ali nimamo še danes ljudi, ki so srečni, če

BABYMIRA krema

SE USPEŠNO UPORABLJA ZOPER SPUSCAJE, RANE, PRASKE, OPEKLINE, HRASTE, LISAJE IN VSE NEČISTOSTI KOŽE PRI OTROCIH IN ODRAŠLIH. NAGLO SUŠI OD ZNOJA ALI MOKRENA OPALJENO IN ODRGNJENO KOŽO. DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH IN DROGERIJAH PO CENI DIN 10.— ZA SKATLICO.

hov. Tajnik Palir je navajal težave v borbi za napredek stroke, ki prihajajo največkrat iz lastnih vrst. Sekcija je razen na strokovnem delovalu tudi na kulturnem področju, saj je priredila dva tečaja za pouk tujih jezikov in za turistično propagando. Poslovalnica za posreževanje služb je prav dobro vršila svojo dolžnost in je brezposelnim članom v številnih primerih oskrbela službe, pa tudi priložnostne zasluge na raznih družabnih prireditvah. Blagajnik Tošo Dovečar je poročal o denarnem stanju sekcije, ki je prav razveseljivo in priča, da je uprava vodila dobro, razumno gospodarstvo. Na predlog revizorja Kobala, ki je pohvalil verno poslovanje, je skupščina dala razrešnico staremu odboru.

Zastopnik Delavske zbornice Jurij Stanek je raztolmačil pomen nove uredbe, ki jo je DZ na pobudo sekcije predložila banki upravi in ki bo kmalu uveljavljena, ker je prišlo do načelnega sporazuma z delodajalci. Pri volitvah je bila postavljena ena sama lista, ki jo je predložil stari odbor. Po krajši debati je bil izvoljen za predsednika Ivan Tovornik in za tajnika Ernest Cvetko, sicer pa je odbor v stari sestavi.

Nerodna fantovska šala

Ljubljana, 17. aprila. Pred malim kazenskim senatom, v katerem sta pod predsedstvom dr. Fellaherja sodelovala gg. s. o. s. Brelih in Lederhas, sta se morala dnevne dopolne zagovarjati Alojz Kos in Jože Veber, oba pristojna v faro Sorico. Ozadje obtožbe je bila ne le nenavadna, ampak tudi močno neprimerna šala, ki so jo zbili fantje l. 1938. v novembru v neki gostilni v Podporeznu pri Sorici. Ko so že bili malo natrkani, je njihov tovariš Karol Prezelj zlezal na peč in tam zaspal. Na njegovo nesrečo mu je iz hlačnega žepa kukala majhna steklenica, ki so mu jo nekateri fantje potegnili iz žepa in jo ovohavali, sprva misleč, da je v njej žganje. Ko pa so nekateri ugotovili, da je v njej menda bencin ali petrolej, so nekateri odjenjali, a Alojz Kos, ki je bil tudi med prešernimi, si je dovolil šalo s tem, da je spečeja polil v zlobni nameri, da bi nevedno dišal. Posledica je bila ta, da je spečeja Prezelja na vsem lepem začela goreti obleka in da je dobil hude opekline po stegnih. Bil je v pravi življenjski nevarnosti, da mu niso pravočasno priskočili na pomoč. Kos se je na današnji razpravi temeljito otepal krivde, nič manj pa se je ni otepal tudi drugi obtoženec Jože Veber, ki je vso krivdo zvrčal na prvega. Ta se je na vse načine izmotaval, češ, da je spečeja Prezelja sicer nekoliko polil po hlačah, da pa se je potem odstranil iz gostilniške sobe in se napotil v drugo sobo, da bi si poiskal luč, s katero bi si mogel posvetiti domov. Toda pod težo izpovedi drugih prič so ga sodniki po par ur trajajoči razpravi obsodili na 4 mesece zapor. Oprostili pa so njegovega tovariša Vebera, ker se je izkazalo, da njega ne zadene nobena krivda.

Trboveljska občina in socialno skrbstvo

Trbovlje, 17. aprila. Trboveljski občinski odbor je na zadnji seji razpravljal o raznih važnih vprašanjih, ki se tičejo socialnih in higienskih potreb Trbovelj. Predsednik g. Klenovsek se je dotaknil gradnje občinskega zaklonišča, ki se bo v najkrajšem času gradilo pod Klečico. Opozoril je na potrebo gradnje zasebnih in javnih zaklonišč sploh. Vprašanje gradnje Zdravstvenega doma, ki je kljub vsej pripravljenosti občine, da za Dom prispeva v vsakem pogledu, zaspalo edino zaradi nerazumevanja poklicanih činiteljev, je skušala občina zadnji čas oživeti z izjavo predsednika občine, da bi občina prispevala dodatno k sedanjim dotacijam še 1.000.000 din v dveh letih pod pogojem, da vsi ostali, ki so na zgradbi zainteresirani prispevajo skupno tudi 1.000.000 din. Če pomislimo, da je občina dosedaj dala na razpolago brezplačno zemljišče in v gradbeni fond

naložila 120.000 din, je treba priznati, da je storila več ko svojo dolžnost. Do danes se kljub lepi iniciativnosti občine ni zganil še nihče, če izvememo ministrstvo, ki je prispevalo največjemu industrijskemu središču v Sloveniji za zdravstvene svrhe visoko vsoto — pet tisoč dinarjev.

Predsednik in podpredsednik sta poročala o občinskem blagajniškem poslovanju od oktobra do marca. V februarju je izkazovalo blagajniško stanje 5.802.376 din dohodkov, 4.329.264 din izdatkov in saldo 1.473.112 din, ki se krije z gotovino naložbo pri poštni hranilnici, z začasnimi izdatki in vrednostnimi papirji (502.673 din). Na seji se je razpravljalo tudi o odločbi banske uprave glede poslopja deske in dekliške ljudske šole na Vodah, zoper katero se je krajevni šolski odbor pritožil na ministrstvo prosvete. Vprašanje izgradnje novega šolskega poslopja je tu pač iz nešteti razlogov eno najnujnejših, vendar se o njem razpravlja že leta in leta, ker se TPD brani priznati svoječasni »šolski reverz«. Čas bi že bil, da višja oblast odloči o tem sporu z več razumevanja za vzgojne potrebe delavske mladine, za katero drugje v sličnih okoliščinah skrbijo industrijska podjetja vse drugače kakor pri nas. Doraščajoča mladina bo spet šla večinoma v rudniške rove in spet zastavila vse svoje življenje za blaginjo iste družbe, ki noče dosti slišati o obvezah za izboljšanje vzgoje.

Po poročilih posameznih odbornikov je občina v zadnjem času izplačala večje vsote za prehrano revne dece in za enkratne izredne ubožne podpore. Za velikončne praznike je bila odobrena polovica enomesečne ubožne podpore vsem trboveljskim ubožcem v občinskem zavetišču. Očizeni brezposelni delavci se prejeti po 150 din, 100 din pa oni, za katere se je pobiralo pri rudniku. Enajstim revnim občanom je bila priznana redna mesečna podpora od 50 do 200 din. Čebelarji sadjarji in kmetijski podružnici je bila odredena podpora 1900 din, za škropila kmetijskemu odboru pa 2.063 din. Večje vsote so bile odobrene za občinske redne nabave, podpore, potnine, ubožni sklad in ubožne podpore. Izplačila gredo večinoma v dobro domačim trgovcem in obrtnikom.

Eden najvažnejših sklepov občinskega odbora je vsakekor izgraditev novega vodovoda. Dosedanji že davno ni več v stanju preskrbovati prebivalstvo zlasti v letnem času z zdravno pitno vodo. Posledno pomanjkanje se kaže pri višje ležečih naseljih in v delavskih kolonijah zlasti odkar je rudnik moral zaradi okuženja zapreti nekoliko vodnjakov. Posrečilo se je najti pod Sv. Planim večji izvirček s kapaciteto 10 sek. litrov. Z dosedanjim vodovodom bo potem prebivalstvo na razpolago 17 sek. litrov, kar bo zadostovalo tudi v času suše. Stroške bo občina kriala iz presežkov proračuna ter je odredil, da ta namen 800.000 din Z gradnjo vodovoda kanijo pričeti takoj, ko bo banska uprava odobrila ta izredni kredit.

Kakšni so ponarejeni 500 dinarski bankovci. Narodna banka je poslala svojim podružnicam opis ponarejenih 500 dinarskih bankovcev. Izdelani so mehanično z litografijo, kar dokazujejo zelo dobro reproducirane črte v zunanjem ornamentu ter na obeh straneh bankovcev. Razen ornametov na okviru in na obeh straneh je vse drugo ponarejeno s precej debelimi zamazanimi črtami ali pa so podrobnosti samo naznačene kakor je to pri čipkastem ornamentu nad krili belega orla, dočim ornamenti pod belim orlom sploh niso naznačeni. Lik kralja Petra II. in beli orl na licu bankovca nista posrečena. Na drugi strani bankovca je ponarejevalec že bolj pazil in ta stran človeka lahko premoti. V splošnem so pa vse podrobnosti producirane grobo in brez vsake preciznosti. Besedilo, številke in podpis so zelo slabi. Barve se jasno razlikujejo od barv pravega bankovca. Papir je znatno debelejši od papirja pravega bankovca, naveden nesatiran. Tudi vodni tisk je slab. Splošno so pa ponarejeni bankovci za neopoučene ljudi nevarni, ker so izdelani tako, da jih nevedo oko na prvi pogled težko loči od pravih.

Kulturni pregled

Gogoljev »Revizor« v Kreftovi režiji

Po dolgem presledku se je zopet pojavil na odru ljubljanske drame Gogoljev »Revizor«, ki je v komediografskem repertoarju do malega to, kar med tragedijami »Hamlet«: velika ambicija vseh režiserjev in igralcev, njih zavestna in močna preizkušnja, prilika za njihov spoprijem z nekaterimi najdelikatnejšimi vprašanji celotnega kompleksa odrske umetnosti.

»Revizor« ni bil samo stvaritev svojega genialnega pisca, marveč eden izmed krivkov njegove dobe in vsega ruskega okolja, komedija, ki lina — kakor vse velike dramske stvaritve — tudi globoko etično jedro. »V moralni satiri, ki jo je spisal Gogoljev, pravi Boris de Schloezer v francoski študiji o avtorju »Revizorja«, »so videli politični pamflet. Pisatelju so bile osebe »Revizorja« simbolične v tem smislu, da posebejajo grde strani človeške narave, njeno smešnost in njeno nizkotočnost. Provincialni uradniki in njihove lopovščine so Gogolju samo sredstvo, da je slikal ljudi take, kakršni so se kazali njegovim pogledom. Sam Gogolj je dejal o Hlestakovu, da ga srečujemo povsod in da ga vsak izmed nas nosi v sebi. Prav za prav ni tu ničesar, čemur bi se morali smejati: avtor je hotel biti tako eksakten in realističen, da naj bi bila njegova komedija vzbujala strah...«

Ta kritik s samoderjavju, v puščobi in enoličnosti vsakdanjega življenja, v nasilju in v binavstvi okostenele Rusije Nikolaja I. je zazvenel v taki obliki, da je lahko vsak

človek tja do samega carja našel in njem nekaj zase. Čeprav so se mnogi zgrozili od podobi, ki so jo ugledali v tem svojem socialnem zrcalu; čeprav je »Revizor« razpletel intrige reakcionarjev in spletke liberalcev, je bila vendar njegova pot ob smehu in ironiji prvi veliki triumf ruskega dramskega duha in prva močna zmaga nastopajočega ruskega realizma.

Danes nas v »Revizorju« ne zanima to, kar je v njem čisto ruskega, zraslega iz časa in njegovih skritih in očitnih vzglovov, marveč se skušamo ob teh »podobah iz ruskega provincialnega življenja« dotipati do njegovega čisto človeškega, v nekem smislu nadčasovnega jedra. To jedro je v vprašanju socialnega zla, ki izhaja iz absolutizma države in neumrljive pokvarjenosti človeške narave, dveh vrelcev, ki izliva v naš čas še mnogo hušjo nesnago kakor v Gogoljevi dobi. Gogolj je sijajno osmešil krajevne nosilce moči, tisto izprigljeno jaro gospodo, ki je tiranska nasproti podrejenim in strahopetna nasproti višjim. S svojo satiro uradniške koruptnosti je udaril ne le za svojo dobo in za Rusijo, marveč tudi za vse ostali svet tiste lastnosti človeške narave, ki iz njih neugnano doteka velik del socialnega zla. Pod maskami ruskih provincialnih uradnikov si lahko mislimo mnogo večjo in vplivnejšo gospodo z neprimerno širšimi pooblastili in vendar se slika bistveno na izpremeniti: tuaj za njo bi ostali isti nemi obrazi, če bi njihovo zatohlo okolje vzbujalo

»višje« izvedo samo za njihov obstoj ali če se omeni njih ime v listih? »Revizor« v Kreftovi režiji učinkuje prav s tem, da skuša biti v vsem verjeten, v vsem resničen — v tistem višjem smislu, kakor ga je postavil Gogolj. Prav zaradi tega ne vzbuja nikjer salv smeha, marveč prej silni gledalec k nekemu veselumu razmišljanju, češ, ali ne tiči za to masko nekdo, ki mi je znan in ali se ni v tem hipu malce vzburla lastna kritična vest?

Režiser je ponekod skrajšal izvorni tekst in izpustil celo sceno s Hlestakovim in trgovci. Povsem originalna je njegova rešitev končnega, nemega prizora, kjer prehaja Gogoljev realizem v simbolični finale. Z žarometom, ob gromu in glasovih zvona osvetljuje obraz za obrazom, vso to družbo, ki je onemela in okamenela ob vesti, da je prispel resničen revizor. Ta konec ima — prav v duhu Gogolja — tragičen prizvok: incipit comedia nova, ki pa se utegne razviti v žaložnjo. Kakor mogoče prebujenje vesti in strahu pred odgovornostjo, kakor plamen prevrata, ki na mah obliže družbo in pošastno presvetli človeške značaje — tako ob gromu in zvonu zamre gogoljevski humor. Simbol, ki je več kot simbol: svarilo in poziv!

Izmed sodelujočih je vzbujala največ pozornosti kreacija Hlestakova, tega očišča Gogoljeve komedije. Sl. Jan, ki ga cenimo predvsem kot odrskega ljubimca in »salonskega leva«, je v tej naporni in vendar igralski močno hvaležni vlogi odlično izprčil svoje sposobnosti. Njegov Hlestakov je osvajal s prepričevalnostjo igre in obenem s tistim mladostnim elanom, ki zanaša v okorelo sredino vedro razgibanost. Izborna zasedba ostalih glavnih in postranskih vlog je dajala tej Janovi kreaciji plastično in življenjsko polno ozadje, na katerem je laže prihajala do izraza. Predvsem je ome-

niti Cesarja kot samopašnega, zvitega in vendar bedasto omenjenega mestnega poglavarja, Nablocko v vlogi njegove žene, provincialne dame nevarnih let, ki še sanjari o »doživljajih«, Levarjevo kot njegovo naivno hčer, nasledajočo prvi »sijajni priliki«, Drenovca kot šolskega nadzornika, Lipaha v odlično maskirani vlogi oskrbnika dobrih delnih zavodov in Skrbniške v takisto izredno učinkoviti vlogi sodnika Tjapkina, Kralja kot Hlestakovega slugo Osipa, Severja kot Bobčinskega in še vrsto drugih, ki so v okviru smiselno zrežirane ansamblske igre uveljavili svoje sposobnosti. V vlogi postarja se je pojavil na dramskih deskah stari znanec z operetnega odra Bojan Peček in si uspešno nakazal pot dramskega komika, na kateri pa se bo moral ostreti zadnjih ostankov operetne rutine, v vlogi Dobčinskega je na tem odru debutiral Milčinski in pokazal siguren nastop in dobro igrjo, vzbujajočo željo, da ga vidimo še v kakšni večji vlogi, Mirko Kaukler pa se je, simpatično predstavil občinstvu v vlogi uglednega moža Koborkina. Če omenimo še ge. Gabrieličičovo in Simičičovo in Bratino, Rastresena, Novaka, Presetnika, Pluta, Brezgarja, smo samo našeli sodelavce celote, ki pomeni nedvomni gledališki uspeh.

Koncert Roberta Soetensa

Ime slavnega francoskega violinskega virtuoza našemu mestu ni več neznano. Svoj beleži naša koncertna kronika že dva njegova nastopa iz zadnjih let. Tako je le razumljivo, da se je kljub motnemu političnemu ozračju ter številnim koncertnim prireditvam odzvalo jako veliko število občinstva, ki je navdušeno pozdravljalo že dobroga znanca na njegovem koncertu, ki je bil v ponedeljek, 15. t. m. zvečer v

Domače vesti

Mladina na izletu

Pa smo spet v sezoni šolskih izletov. Čim nas zapusti zima, ko se zemlja osuši in skozi okna pokukajo sončni žarki v zatohle učilnice, kjer po navadi buji v knjige nad petdeset učencev, se začnejo otroška romani. Zelijajo si ven v naravo, tam je življenje; hočejo spoznati domovino, lepote kraja, razne znamenitosti. Zunanji v naravi postane tudi učiteljica ali profesorjeva beseda mehkejša. Resni, redko nasmejani »prfoksova obraz se razvedri.

Tole hočem povedati, gospod urednik! Pravkar je četrti razred neke naše srednje šole priredil poučen izlet v lepi dolenski kot. Razrednik je dobil za vožnjo poseben vagon, kamor se je zgnatilo štirideset dijakov in dijakin. Vse je bilo v redu. Lepo je potekel izlet. Peli so, s cvetjem so bili okrašeni. Zaradi zanesljivosti je bil stopil vodja izleta že jutraj na izhodni postaji k postajnemu načelniku in zaprosil za vagon tudi za nazaj. Ko pa so se zvečer vrnili dijaki na po stajo, so razočarani zvedeli, da nimajo svojega vagona. No, to bi se šlo. Po zaslugi naših vestnih sprevodnikov so dijake in dijakinje razmestili v več vagonov, kjer je pač bilo kak prostore. A zdaj si zamislite uboga vođa, ki mora utrpeti po dolgi hodi promeniirani iz vagona v vagon, da bo imel na nitki vseh štirideset razganih fantov, dozorevajčih, kakor živo srebro razganih dijakov in deklet. Pa tudi to bi se ne bilo nekega huduga. Primerilo se je, da je bil vodja neke na koncu vlaka pri gruč svojih dijakov, ko mu pride dijakinja niso povedali, da so v vagonu na drugem koncu pijanci, ki govorijo same svinjarije. Razrednik je šel tja, se kregal, vpil, grozil z vsem močmi — kaj je pomagalo! Saj veste, da je prerekanje s pijancem prav isto kakor pljuvanje na veter.

Vzgojitelji želimo, prosimo, zahtevamo in rotno, da da železniška direkcija učencem za izlete na razpolago posebne vagona. Izleti se vrše redno v delavnicah, ko ni na naših progah tako ogromnega prometa, da bi se ne dobil en prost vagon. To je v korist otrok, ki pridejo zmučeni pa vendar razigrani z dolge poti. Mladina sicer lahko zaide med moralno pokvarjene tipe, če je raztresena po vagonih. A to se zlasti ne sme zgoditi na šolskem izletu, ki je praznik veselja, svobode, uživanja prirode in plemenitega razvedrila.

zdravnikova vdova. Širok krog sorodnikov žaluje ob smrti častiljive gospe, vzorne matere, babice in prababice. Sin dr. Ivan Vasič je odvetnik v Novem mestu, starosta sokolske župe in splošno znan narodni delavec, hčerki pa sta gospa Minka Govekarjeva in gđc. Romana. Blago pokojnico bodo danes ob 16. spremenili k Sv. Križu. — Izpred mrtvašnice na Vidovdanski cesti bo jutri ob 15. nastopil zadnji pot g. Andrej Belič, trgovec iz Siške in dolgoletni predsednik nadzorstva Električne zadruga za Sp. in Zg. Siško. — V Stožicah je umrl g. Primož Korošec, železničar v pokopju. Pogreb bo danes ob 16. — Pokojnim mlad spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* Poroka. Iz Slovenske Bistrice so nam sporočili: V nedeljo, 14. t. m. se je poročil poročnik g. Ivan Koren z ogč. Marico Prodnicarjevo. Bilo srečno!

* Soetens na Golniku. Prejeli smo: V nedeljo dne 14. t. m. nas je obiskal na Golniku slavni francoski violinist R. Soetens. Virtuoz in pianistko Suzano Roch-ovo je na potu iz Ljubljane spremljal prof. L. M. Škerjanec. Ker je bilo do pričetka koncerta na razpolago še nekaj časa, smo naše goste odvedli na kratek izlet k Sv. Ani nad Tržicem, kjer je ravnatelj zdravilišča dr. R. Neubauer z nekaterimi zdravniki pokazal umetnikom poznozmisko smuško terišče na Zelenici, ki je v sončnem nedeljskem razpoloženju napravila na tujce kar najlepši vtis. Zvečer so naši bolniki od točke do točke bolj zbrano sledili zvokom mojstra, ki nam je v izbranem sporedu odkrival vse velike vrline svojega tehničnega znanja in res globokega muzikalnega prednosa. Odobranje poslušalstva je doseglo višek ob Škerjančevem »Intermezzo romantique« in Slavenškega »Chant et danse yougoslovene«. Francoski virtuoz je moral, čeprav utrujen od dolge vožnje, dodati še nekaj točk. Simpatični umetnik nam je pripravil s svojim nastopom večer izrednega umetniškega užitka M. K-n.

* Društvo stanovanjskih najemnikov za dravsko banovino v Ljubljani vabi še ostale najemnike k pristopu v društvo, ki je že v mnogih primerih posredovalo v prid članom. Čeravno je že razveseljivo število najemnikov včlanjeno, kar je dokaz, kako potrebna in koristna je taka organizacija pri nas za posameznika-najemnika, le še

Kompletna garnitura preparatov
Parfumerija »VENUS«, Tyrševa 9

ZA NEGO KOŽE din 20.—

* Službeni list dravske banovine prinaša v 41. številki od 17. t. m. naslednje uredebe: o proračunskih dvanajstih in o naknadnih in izrednih kreditih; o spremembah in dopolnitvah uredb o odmeri in pobiranju davka na luksuz; o spremembi uredb o trgovinskih obratih velikega obsega; pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika za izvrševanje zakona o davku na poslovni promet; naredbo, s katero se začasni delavci vodnih zadrug izvzemajo iz zavarovalne obveznosti in nekaj drobiža. Objavljen je tudi pravilnik o podeljevanju podpor izredno nadarjenim učencem, ki bi se drugače zaradi pomanjkanja sredstev ne mogli šolati. Podpore dobijo iz banovinskega proračuna, da morejo dovršiti strokovne, srednje in visoke šole. Podpirajo se dečki slovenske narodnosti, ki poleg splošne bistrosti kažejo kakšne izredne sposobnosti; deklice pa dobijo podporo le tedaj, če se dožene, da imajo izredne zmožnosti za kako tako pomeno udejstvovanja, v kateri bi se lahko ženska posebno dobro uveljavljala.

* Iz banovinske službe. Pri upravi policije v Ljubljani so upokojeni: policijski nadstržnik Franc Benčič in strážnik Jakob Bucik, Ciril Hren in Alojz Stokelj. Odstavko na banovinsko službo je podal sekundarji dr. Marijan Bregant v Novem mestu. Banovinski sekretar dr. Vladimir Kukman je postavljen za banovinskega svetnika 4-II pri banski upravi. Premeščen je Vladimir Tominc, banovinski uradniški pripravnik iz Brežic, k okrajnemu cestnemu odboru v Krškem. Za banovinskega pomožnega sekretarja 6. skupine je postavljen Milan Vavpotič pri banski upravi. Premeščen je banovinski uradniški pripravnik 9. skupine Viktor Zabkar iz Krškega k okrajnemu cestnemu odboru v Litijo. Prav tako je premeščen Franc Skoporec iz Mokronoga kot čestni nadzornik krškega okrajnega cestnega odbora na uradni sedež v Kostanjevici.

* Novi grobovi. Na Starem trgu v Ljubljani je umrla gospa Marija Vasičeva,

veliki Filharmonični dvorani. Zaradi produkcije Glasbene Akademije, ki se je začela ob 18.15 v isti dvorani in o kateri bom še poročal, je bil začetek koncerta Roberta Soetensa preložen na 20.30. Zato je program, obsegajoči dobri dve uri, podaljšal običajni koncertni čas tja do 23. ure; zanimanje ki ga je znala izvesti izvažit, pa je povzročilo, da se kljub pozni uri občinstvo ni hotelo raziti ter je nenehoma zahtevalo dodatkov, čemur pa je virtuoz ustregel le z eno točko (Musorgski, Hopak). Znak, da tudi pozni koncerti in dolgi sporedi ne utrjujejo, če more izvajalec dobiti kontakt s publiko in jo zavzeti.

Sporod sam je bil primeroma dolg in obtežen, zlasti v prvem, prevladujočem delu. Na prvem mestu je bila lahkotna, izredno glasloško pisana Veracinijeva koncertna sonata v štiri delih. Skladbe italijanskih violinistov mojstrov se odlikujejo po odmeri izraznosti in tehničnih zahtev, ki popolnoma ustrezajo ustroju in izrazni zmožnostim tega glasbila. V svoji formalni zaokroženosti bolj suita kot sonata, je Veracinijevo delo lep dokument dobe in modre izbire karakteristik violine. Bachova slovitja Chaconna (za solo-violino) je bolj preizkusni kamen virtuosnosti ter daleč prekorači okvir naravne zmogljivosti instrumenta, za katerega je bila napisana. Zato je kljub ogromnim tehničnim problemom, katerim je bil prav ta violinist tako kos, kakor marsikateri pred njim ni mogel biti, tovrstna glasba skoraj užitejša ob čitanju kot ob poslušanju; prepričevalnost gradnje, ki zahteva čedalje bolj izrazno stopnjevanje, stroga logična povezanost in kontrasti prihajajo bolj do veljave v orkestru, ali pa tudi v klavirju (zlasti ako primerjam Busonijev predelavo), kakor pa v hrksem solo-instrumentu. V tej kompoziciji je Soetens prikazal absolutno dovršeno tehniko, združeno s pestro in kontrastno izraznostjo. Tretja točka, Francova velika sonata, vzor šole, trpi v bistvu na isti preobremenosti ter trpi v simfonično ustvarjanje. Kljub temu — ali

pa morda ravno zaradi tega — je pri nas zelo priljubljena in vžge vedno, seveda pod pogojem, da je interpretacija tako minuciozno vzgledna, kakor je Soetensova. Tudi tokrat uspeh ni izostal.

Drugi, krajši del sporeda, je obsegal manjša točka. Najprej L. M. Škerjančev »Intermezzo romantique«, podan z zanositostjo, za katero je avtor interpretu hvalen, nato temperamentni »Chant et danse slave« našega Slavenškega; v osredju Debussyjeva »Mesečina« (Clair de lune iz Suite bergamasque, privedba za gosli in klavir), ki je kljub nežnosti zaradi neprekošnjivega podajanja izvala toliko odobravanja, da jo je moral interpret ponoviti; potlej »Danse des Négrillons« mladega francoskega avtorja Delannoy-ja (v priredbi Roberta Soetensa), živo, barvito delce, posneto iz baletne suite, ter za zaključek Ravelov »Cigans«, karakteristična, četrta morda malce karikirana slika — pogled s francoskim in prekultiviranim očesom čez mejo k naravnim muzikantom. Točke so druga za drugo žele narasajoče odobravanje in ustvarile atmosfero, v kateri bi večina poslušalcev rada vzdržala še dosti dlje.

Robert Soetens je eden redkih virtuozov, ki ne stremi le k uspehom v mednarodnih in velestnih centrih, temveč želi privesiti visoko kulturo svojega naroda tudi med manjše, a interesirane in za glasbo vnete kulturne postojanke. Za to mu moremo biti le hvaležni; kontakt, ki ga ustvarja z živim predčenjem vršine sodobne interpretacije, nam dovoljuje pozabiti, da smo v bistvu daleč od svetovnih glasbenih centrov. Delo, ki ga s tem izvršuje, ni zgolj produkcija njegovih virtuoznih kvalitiet, temveč delo zbližanja in poglobljenega spoznavanja, katerega je danes bolj treba kot kdajkoli prej. Njegova turneja po Jugoslaviji, kjer bo prihodnje dni obiskal od naših krajev še Maribor in Ptuj (zakaj ne tudi Celje?), bo učivila vezi, započete že pred leti in gotovo zapustila enako odlični dojem, kateremu bo v oporo še ogromni

MARGARET SULLAVAN

ki je dobila pri filmu »Trije tovariši« naslov najboljšie tragedkinje ponovno triumfira v filmu

KAVARNA PROPADLIH ANGELOV

KINO MATICA, tel. 21-24

Ob 16., 19., 21. uri

Danes zadnjikrat! — Izvrstna komedija polna odličnega vedrega humora
Claudette Colbert, James Stewart. — Film, ki Vas bo zabaval in razvedril!
Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

ŽIVLJENJE JE LEPO

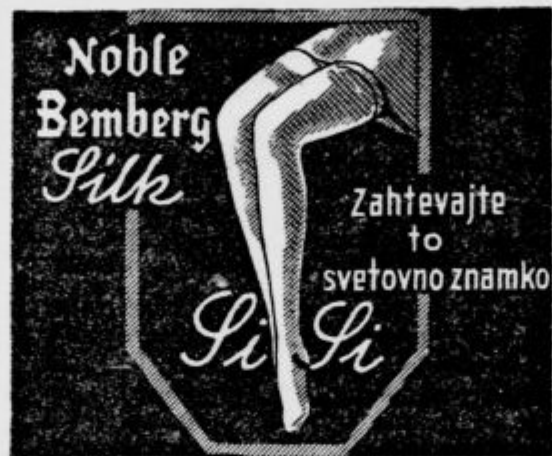
KINO UNION, tel. 22-21

Grandiozen ep o večni Kini, podan z dramatično in umetniško silo, kateri se doslej ni približal še noben film. Radi dolžine filma predstave ob 16., 19. in 21.15 uri.
po slovitom romanu Pearl Buck »Dobra zemlja«.
V glavni vlogi Paul Muni in Luise Rainer. —
DANES POSLEDNJIČ!

KINO SLOGA, tel. 27-30

* Iz Bosne se selijo. »Hrvatski dnevnik« objavlja naslednjo sliko življenja siromskih kmetov v bosanski samotni: V planinski vasi Rastičevu živé na enem samem oralu zemlje, ki se precej težko obdeluje, štirje brati Barišići, katerih obtelji šteje skupno 24 članov. Tako številni družini seveda ne more žito s takšnega koščka zemlje zadostovati niti za mesec dni. Zaradi tega so vsi moški iznad 16 let prisiljeni iskati zaslužka na vse strani, da prehranijo žene in otroke. Boda je doseglja višek v bugojanskem okraju, kjer je 90 odstotkov kmetijskih družin v dolgi zimi potrosilo vse zaloge in ostalo brez hrane. Številni kmetje zapuščajo dom in gredo iskat zaslužka v Banat, Bačko in Srem.

* Sedemdesetletnik pojde za 10 let v ječo. Kazenski senat v Bjelevaru je v torek obsodil na 10 let robije 70letnega Antona Čička, ker je letos 4. februarja dvakrat udaril svojega sina Frana z batino po glavi, da je sin izdihnil. Sin je bil šel gledat neko ženitovanje in se je vrnil vinjen domov. Zato ga je oče dvakrat tresnil in potem rekel sosedom: »Storil sem, kar sem hotel in se prav nič ne kesam.«

Li Li

* Milijonski spor pred sodiščem v Sremski Mitrovici. V Zemunu že dalje časa razpravljajo o senzacionalni tožbi, ki jo je proti sedanjim lastnikom Čokoladne tovarne Daniel Pešmažu in Comp vložila gospa Marija Pešmaž, soproga pokojnega Daniela, bivšega francoskega oficirja in ustanovitelja te družbe. Gospa Pešmaževa je vložila tožbo pri sodišču v Sremski Mitrovici v imenu svoje mladoletne hčerke, 18 letne Valentine, kateri hoče priboriti vso dediščino po očetu. Dokazuje, da je pokojni Daniel Pešmaž z oporoko zapustil svoje premoženje njej in hčerki. Testament je napravil leta 1927. Gospa Pešmaževa zahteva 9 milijonov odškodnine. Sedanji lastniki tovarne odločno odklanjajo vse zahtevke v tožbi.

* Obleko, v kateri lahko hodiš po kopnem in po vodi, je izumil bivši višji natakter Franjo Furijan v Zagrebu. V ponedeljek popoldne je predaval svoj novi izum na Savi in k njegovim poslušalcem se je zbral mnogo občudovalcev. Furijan je oblečen v svojo savsko obleko stopil v vodo in se je v njej imenito obdržal. Kmalu so njegovi eksperimenti postali velika senzacija. Obleka je iz gume in impregnirane platna in Franjo Furijan jo napolni z zrakom iz lastnih pljuč. Pravi, da lahko v takšni obleki plava 14 dni na vodi in da bo poslej reševanje ljudi na morju in rekah docela preprosto. Ta obleka je boljša od reševalnih pasov, veljala pa bo 600 do 700 din. Furijan je prijavil svoj patent in išče denarnih močevcev, ki bi ga podprli.

* Branko Zverger se boji sodbe pred hrvaškimi sodišči. Državno tožilstvo v Zagrebu je sestavilo obtožbo proti Branku Zvergerju, Ljubomiru Beloševiću in tovarišem. Obtožuje jih, da so umorili vseučiliškega profesorja Milana Šufajca. Te dni je Branko Zverger vložil pismo prošnje, da bi razprava proti njemu ne bila v Zagrebu ali pred kakim drugim sodiščem na območju banovine Hrvatske, marveč kje v Srbiji ali Sloveniji. Odločitve na to čudno prošnjo še ni.

* Razpis zdravniškega mesta. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje mesto specialista za psihiatrijo in neurologijo v svojstvu zdravnika-uradnika za šurno dnevno ordinacijo v uradov ambulancij v Ljubljani. Rok za vlaganje prošnje je do 11. maja 1940.

* Veliko tovarno lesovine bodo začeli v kratkem graditi v Bakru. Zgradba bo stala okrog 40 milijonov dinarjev, zaposlenih pa bo 350 do 500 delavcev, kar bo seveda v veliko korist Bakru in prostrani okolici.

napredek, ki ga je na ljubljanskem koncertu odčitvala njegova interpretacija.

Pri klavirju ga je z verno prilagodljivostjo in tenkosišno spremljala ga Suzana Roche v točkah, ki so vse prej kot lahke (zlasti so natrpne tehnične težkoče v Frankovih sonati in Ravelovem Ciganu). Pri tem je izpričala njena igra prav toliko samostojnosti kot skupne vigranosti ter mnogo doprinesla k skupnemu odličnemu učinku.

L. M. Š.

Dr. Vojtěch Měřa, neumorni češki prevajalec iz slovenske in hrvaške literature, je pravkar izdal kot 12. zvezek »Jihoslovaške književnosti« (pri V. Horáku v Prostějovu na Moravskem) prevod drame Ksavera Meška »Pri Hraštovini« (U Dubových). Prevod je opremljen s sliko pisatelja Meška in faksimilom pisateljeve slovenske besedila. Pri prevajalcu takega znanja in izkušnosti, kakor odklikuje tega vnetega prijatelja naše literature in posebnega oboževalca Meškovega dela, ni niti treba poudarjati vrednosti in zanesljivosti prevoda. Ob koncu drobne knjižice je dr. Měřa, ki je l. 1934 izdal v Nitri na Slovaškem v posebni brošuri svojo študijo o Mešku, orisal na dveh straneh literarni profil avtorja drame »Pri Hraštovini«, ki mu je »največji slovenski prozni liriki«. Tako je prof. dr. Měřa podaril češkemu čitatelju nov prevod Meška, ki je poleg Iv. Cankarja največ prevajani slovenski pisatelj in v čigar delu kmalu ne bo več spisa, ki ne bi bil preveden v češki jezik. — V drobni knjižici z naslovom »Jarni pozdrav« je izdal dr. V. Měřa prevod dveh pesmi Boža Lovriča, v Pragi živečega hrvaškega pesnika, čigar sin se že udeležuje v češki literaturi, ter prevod pesmi Vide Tautrova »V cerkvi« in »Ženak«, Joža Lovrenčiča, Milana Jarca in drugih. V nekem češkem dnevniku pa je izšel njegov prevod pesmi Frana Albrehta »Ženak«.

Trgovina s kovčegi ROSSI

TRST,
Via Ponchielli N. 3
Piazza
Caduti fascisti N. 4
Telefon šte. 89-53

TOVARNA DEŽNIKOV
trgovina na debelo in drobno

Torbiice - kovčegi - skrinje - palice itd.
Popravila v teku dneva.

* Advokat je nabil svojega klienta. Pred okrožnim sodiščem za mesto Beograd se je moral na tožbo državnega tožila zagovarjati advokat Ivan Radković, ker je prisolil dve klofuti svojemu klientu, kolarju Svetozarju Miloševiću. Zgodilo se je to na glavni razpravi pred sreskim sodiščem dne 3. marca 1938. Oba udarca sta bila jako izdatna: dva kočnika mu je zdrobil, enega pa omajal. Advokat zdaj nikakor ni hotel sestiti na zatožno klopo, marveč se je postavil za njo in je trdil, da kmeta sploh ni udaril po licu, marveč po tliniku. Svetozar Milošević je zastopal že v raznih procesih, mnogo je moral zaradi njega potovati naokrog, da bi mu lahko svoj odvetniški honorar zaračunal z najmanj 60 tisočaki, računal pa mu je komaj 1.000 din. Pri razpravi pa mu je Svetozar naenkrat zabrusil: »Kakšen advokat si pa ti? Ti nisi nikakšen advokat!« In tedaj ga je Radković dvakrat kresnil. Sodišče ga je zato obsodilo na mesec dni zaporu, pogojno za leto dni. Advokat Radković se je s sodbo zadovoljil.

* V nedeljo s smučmi na Zelenico. Prijave Putnik. (—)

Iz Ljubljane

u— Seja mestnega sveta bo v petek 19. t. m. ob 17. v veliki sejni dvorani mestnega poglavarstva. Na dnevnem redu je med drugim poročilo finančnega odbora o odobritvi proračunov mestne občine za leto 1940/41 po ministrstvu financ. v razpravi pa bodo še odobritev računskega zaključka Mestne hranilnice ljubljanske za leto 1939., najetje posojila v višini 5 milijonov din za gradnjo nove ubožnice na Bokalcih, najetje posojila v znesku 1 milijona din za gradnjo delavskih stanovanjskih hiš, zaključitev pogajanj z Ursluskim konventom glede regulacije in podaljšanja šubičeve ulice, več primerov zamenjave, odprave in nakupa sveta ter drugih zadev. Gradbeni odbor bo poročal o raznih parcelacijah in spremembah regulacije, med drugim o spremembi regulacije Streliške in Strossmajerjeve ulice. Odbor za upravo mestne imovine bo poročal o postavitvi orožniške vojašnice v posestni meji mestne občine in o spremembi pogodbe glede zadržave podarjenega zemljišča za kmetijsko poskusno in kontrolno postajo. Kulturni odbor bo predložil pravilnik o podeljevanju likovnih nagrad in pravilnik o podeljevanju Plečnikove ustanove. Javno razpravo bodo zaključila poročila trošarskega in personalno-pravnega odbora, nakar bo sledila tajna seja.

u— Zadnja pot Mirka Česnika. Včeraj popoldne, pet mesecev po smrti svojega brata Dragotina, je g. Mirko Česnik nastopil svojo zadnjo pot. Mnogoča pogrebcev se je zbrala pred mrtvašnico splošne bolnišnice. Za mrtvaškim vozom, za gospo vdovo, hčerko in drugimi sorodniki se je razvil dolg sprevod, ki je sledil do groba. Pokojnik, star šele 57 let, je bil čvrsta kraška korenina s Knežaka na Pivki. Ko je dovršil srednjo šolo in studiral tudi na univerzi, je nekaj časa sodeloval v Narodni tiskarni kot korektor pa tudi kot poročevalce. Nato je dobil službo pri tedanjem deželnem odboru in sicer v računskem oddelku, po vojni pa je prišel k finančni upravi kakor sicer vse deželni odbor in njegovi posli. Več let je služboval pri mestni kontroli v Nišu, odkoder se je vrnil v Ljubljano, kjer je bil nedavno upokojen. Bil je odlično naprednega mišljenja in je tudi sodeloval pri naprednih organizacijah. Zadnja leta je bil vester odbornik krajevnega organizacije JNS za dvorski okraj. Nikdar ni omahoval, zato je tudi užival ugled kot značajen mož. Kot družabnik je bil pa še prav posebno cenjen. Naj mu bo ohranjen lep spomin, svojem pa izrekamo iskreno sožalje!

Smučarji, turisti in sportniki!

Uporabljajte dr. KMETOVO MAZILO IN OLJE ZA SONČENJE. — Dobi se povsod. Zaloga: Lekarna dr. St. Kmet, Ljubljana, Tyrševa cesta.

u— Razstava 60letnikov platnic Ljubljanskega Zvona v vokalnem oknu Tiskovne zadruge v Selenburgovi ulici je zelo zanimiva v grafičnem pogledu. Prva številka jubilejnega letnika ima dekorativni stil prvega letnika leta 1881, ki ga izdajali J. Jurčič, I. Kernik, Fr. Levce in dr. Ivan Tavčar. Številka je pa tudi vsebinsko na visku ter bo vse čitatelje zadovoljila. Čitatelji naše revije, ki se žele še naročiti na jubilejni letnik, naj to takoj store, ker je samo omejeno število prve številke na razpolago. Naroča se pri Tiskovni zadrugi, Dalmatinova ulica 10. Cena letnika je 120 din, za dijake 90 din. Plačilo tudi v obrokih!

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

u— Že deset popolnoma razprodanih predstav »Pekovske« na Sentjakobskem odru priča, da je ta vesela zgodba res vžgala in si osvojila občinstvo. Zabavna vsebina, dobri igralci, lepa oprema in poleg tega še godba in petje, to pač vedno mika in vabi. Sentjakobsko gledališče ponovi »Pekovsko« v soboto ob 20.15 v nedeljo pa ob 15.15 kot prvo popoldansko predstav, za katero je bilo že toliko povpraševanja. Opozorjamo tudi na uprizoritve »Pekovske«, ki bo v torek kot dobrodelna predstava za revne učence ženske državne realne gimnazije v Ljubljani. Vstopnice za vse te predstave si lahko rezervirate že v teku tedna v društvenih prostorih v Mestnem domu. To velja zlasti za zunanje obiskovalce, katerim je namenjena nedeljska popoldanska predstava in katerim priporočamo, da si vstopnice rezervirajo pisмено.

u— Tombola Rdečega Kriza v Ljubljani bo na praznik Vnebohoda, dne 2. maja, na Kongresnem trgu ob 15. uri. Glavni dobiček je stavbena parcela v bližini nove cerkve v Spodnji šiški. Tombolska karta stane 5 din. Kupujte tombolske karte!

u— Interesanti izdaj Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani jih dobijo na sedežu Akademije v palači Kmetijske družbe, Novi trg 3. Uradne ure so za sedaj od 9. do 13., tel. šte. 44-26.

u— JNAD Jugoslavija. Drevo ob 20. uri bo v društveni čitalnici članski sestanek. Predaval bo dr. Flešič o geopolitiki.

u— Koncert APZ v Kranju bo v sredo 24. t. m. ob 20.30 v Narodnem domu. Akademski pevski zbor iz Ljubljane bo izvajal pesem slovenske romantike, preporeda in čitalnic. Preskrbite si takoj vstopnice. (—)

Prilika
lja g.
260 d
u-
kaj n
pouk
v po
u-
Mar
drug
telu
dne.
poul
ha, i
vi s
in ze
u-
pred.
Sest
je za
prija
u-
drans
jimi r
sloves
Franci
nim, pevskimi in pjesnimi točkami. Pri-
poročamo obisk te prireditve; prepirali se
boste, da tudi podeželski malčki zelo dobro
igrarjo na različnih harmonikah, klavirskih,
dionotičnih in kromatičnih pa na drugih
instrumentih. Vstopnice lahko že kupite
pri tvrdki A. Stilič, Franciškanska uli-
ca, na dan koncerta pa od 9. ure dalje pri
blagajni.

u- **Kakšna je podmornica?** Združene
bivših mornarjev prireditve v četrtek dne 18.
t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbor-
nice predavanje o temi: »Podmornica in
njen ustroj«. Vabljeni vsi-
u- **Tri prometne nesreče.** Včeraj po-
polodne je pri preletu huda nezgoda ko-
maj 7-letnemu Marjanu Plečku, laboran-
tovemu sinu z Zaloške ceste. Na cesti se
je od zadaj obesil na neki avto, a ko je
med vožnjo odskočil, je tako nesrečno pa-
del, da je dobil hude notranje in zunanje
poškodbe. Nerodno nesrečo je doživel 26-
letni ključavničar Stanko Tešar z Blata
pri Brezovici. Ko se je s kolesom peljal
proti Blatni Brezovici, se je zalezel v ne-
ki tovorni avtomobil in se pri padcu pre-
cej poškodoval. Iz Cevic pri Spodnjem Lo-
gatu pa je moral v bolnišnico 5-letni de-
lavčev sinček Stanko Kozlevčar, ki ga je
podrli neki avtomobilist in ga poškodoval
po glavi.

Iz Celja

e- **Obsodba po zakonu o zaščiti države.**
Pred triletnim kazenskim senatom se je
zagovarjal v torek 31letni Ivan Vrankar,
brviški pomočnik pri frizerskem mojstru
Avgustu Tačku v Celju, zaradi zločinov
po § 3. zakona o zaščiti države in zaradi
prestopa po § 100. k. z. Razprava je bila
tajna, Ivan Vrankar je bil obsojen na 2
leti in 2 meseca strogega zapora.

e- **Trideset sekund ljubezni.** To učin-
kovito vselovelo italijanskega pisatelja
Aida de Benedettija bo uprizorilo mari-
borsko Narodno gledališče v petek 19. t. m.
ob 20. v celjskem gledališču. Predstava je
izven abonmaja. Vstopnice so še na razpo-
lago v predprodaji v Slomškovi knjigarni.

e- **Alpinum** na novo urejujejo in nasa-
jujejo na koncu malega parka pred pošto.
Alpinum, ki je bil pred leti v mestnem
parku in so ga zaradi tatvin in pustošenj
po zlikovcih opustili, bo sedaj krasil pro-
stor med kolodvorom in hotelom »Pošta«.
Ta pridobitev je zasluha Olespevalnega in
tjupkoprometnega društva v Celju.

e- **Tri prometne nesreče.** Ko sta se 22-
letni posetnikov sin Edvard Stahel in 29-
letna natakarka Petka Verdevova s Polze-
le vozila v torek z motornim kolesom do
Polzele, je zadelo motorno kolo v drevo.
Pri karambolu si je Verdevova zlomila
desno nogo v gležnju. Tudi Stahel si je
močno poškodoval desno nogo. V torek je
avtomobil v Vitanju povozil 29letnega delav-
ca Jožeta Mavha iz okolice Vojnika ter
mu prizadel težke poškodbe na glavi in
notranje poškodbe. Na Krekovi cesti v Cel-
ju je 18letni krojaški vajenec Valentin
Terzan iz Podgorice pri Veliki Pirešici trč-
il s kolesom v avtomobil in si močno po-
škodoval levo nogo.

e- **Lokomotiva ga je odbila.** Na želez-
niški postaji v Zalcu je v ponedeljek lo-
komotiva zadela v šilketnega železničarja
Antona Ograjenška iz Velenja in ga od-
bila. Ograjenšek je dobil hudo poškodbo
na glavi. Oddali so ga v celjsko bolnišnico.

e- **V poročilu o glavnem turnirju Celjskega šahovskega kluba** je včeraj po-
moti izostalo sledeče: Peto mesto si je z 8
točkami in pol priboril inž. Srečo Sajovic.
Šesto mesto z 8 točkami Nikodije Pešič.
Sedmo mesto s 7 točkami Josip Schneider.
Osmo mesto s 6 točkami in pol prof. Tav-
čar, deveto in deseto mesto pa si delita dr.
Josip Čern in Černelc.

e- **Sokolske medžupne tekme v gozdnem teku v Celju.** V nedeljo 21. t. m. ob
10.30 bodo na Glaziji tekme v gozdnem te-
ku ali čez drn in strn ob udeležbi okoli 90
tekmovalcev. Svoje vrste bodo poslale tu-
di župe Ljubljana, Maribor in Zagreb. Ker
televodnja v mestni osnovni šoli ne bo
na razpolago, naj pridejo tekmovalci v re-
alno gimnazijo, tako da bodo vsi ob 10. že
tam v zboru. Tekme bodo ob vsakem vre-
menu. Društva ki še niso prijavila tekmo-
valcev, naj to nemudoma storijo. Tekmo-
valci bodo člani in naraščalniki po navodi-
lih, ki so bila sporočena vsem edincim v
posebni okrožnici. Občinstvo vabimo, da si
ogleda zanimive tekme v čim večjem šte-
vilu in s svojo udeležbo izkaže pozornost
zlasti gostom.

e- **Predavanja o Orkneyskih otokih** ko
drevi ob 20. v risalnici meštanske šole pod
okriljem Savinjske podružnice SPD. Pre-
davala bo v slovenščini ga Fanny S. Co-
pelandova iz Ljubljane. Predavanje bodo
spremljale barvane skiptične slike. Ne
zamudite!

e- **Na Korošici** so snežne razmere za
smučanje še vedno zelo ugodne. Sneg je
znat, leži ga še nad en meter na debelo.
Kocbekov dom je sedaj stalno oskrbovan
in je lahko dostopen iz Luč v Savinjski
dolini, pa tudi iz Kamnika preko Presed-
ljaja.

e- **Ljubljanska opera** bo predvajala v
torek 23. t. m. v celjskem gledališču
Dvojakovo izredno lepo opero »Rusalka«.
Opozorjamo občinstvo, da se bo predstava
začela točno ob 19. zaradi povratka gostov
z nočnim vlakom ob 22.35. Predstava je za
abonma. Vstopnice dobite v Slomškovi
knjigarni.

Iz Trbovelj

t- **Opozorjamo vse** člane štedovne i
kreditne zadruge, Split, da bo 21. aprila
ob 8. uri zjutraj njen občni zbor. Za vsa-
kega člana je važno, da se tega zbora ude-
leži. (—)

čez z nastopom pisatelja Potrča, pevec
Kobancev in selniškega tria.
a- **Lepo uspel kulturni večer** je bil pre-
sinočnim v dvorani Ljudske univerze. Na-
stopil je z izbranimi speli naš znan teno-
rist Slavko Lukman, ki je bil deležen top-
lega priznanja številnega občinstva, ki je
dvorano domala napolnilo, kar je za dana-
šnje čase zelo razveseljiv pojav. Posrečene
izbrane speve je smiselno spremljal pri kla-
virju voj kapelnik kap Jiranec. Name-
sto nujno zadržanega režiserja M. Skrbin-
ška je zanosno recitirala ga Košutova. Vsi
trije so prejeli lepe šopke.
a- **Tračnice kradajo** Pri Račah so ne-
znani zlikovci demontirali tračnice z in-
dustrijskega tira opekarne ter jih odpeljali.
Škoda je precejšnja. Orožniki poizvedujejo
za storilci.
a- **Dijaški oče je umrl.** V Studencih je
preminul g. Herman Postl, ki je imel svoj
čas gostilno v Eggenbergu pri Gradcu, ka-
mor so zahajali slovenski in hrvaški viso-
košolci, ki so študirali v Gradcu. Postla so
tedaj imenovali »Der windische Student-
wirt«. Številni nekdanji dijaki so ga pozne-
je še obiskovali v Bistrici pr. Rušah, kamor
se je preselil iz Gradca leta 1912. Pred tre-
mi leti pa se je preselil v Studence, kjer je
podlegel posledicam kapi.

Klobuki, perilo ugodno pri »LAMA«, MARIBOR

a- **Ameriška drama na mariborskem**
odru. Drevi bo v gledališču premiera zna-
ne O'Neillove drame »Ana Christie«. Prvo
dejanje se dogaja v newyorški luki, drugo
na morju, tretje v bostonskem pristanišču.
Režira Vi. Skrbinek.

a- **Kobanski teden.** Predsinočnim je
bilo zelo zanimivo in poučno predavanje
našega odličnega poznavalca kozjaške po-
krajine g. Ivana Robnika o socialnih, go-
spodarskih, prirodnih, nacionalnih in kul-
turnih prilikah na Kobanskem. Tehtno za-
snovano predavanje je vzbudilo zanimanje
in toplo priznanje. Drevi bo kobanski ve-

Gospodarstvo

Kmetijska zbornica in podražitev žita

Glede na ponovno naglo podražitev
pšenice in koruze smo včeraj v zvezi s
konferenco, ki je bila prejšnji teden v
Direkciji za prehrano v Beogradu, na-
vedli, da po naših informacijah ne sogla-
šajo vse kmetijske zbornice z zahtevo, po
neomejenem dvigavanju cen kmetijskih pro-
izvodov, zlasti pšenice in koruze. Dodali
smo še, da ne moremo verjeti, da bi z re-
solicijo beograjske konference, ki pravi,
da se z nobenimi ukrepi ne sme omejevali
dviganje cen kmetijskih proizvodov, so-
glašala Kmetijska zbornica za dravsko ba-
novino v Ljubljani, ki naj bi kot zastop-
nica interesov slovenskega kmetijstva za-
vzela k temu vprašanju čim prej svoje
stališče.

Zato nas je tem bolj presenetilo, ko smo
v včerajšnjem »Slovenec« čitali zakaslelo
poročilo o konferenci, ki je bila v sredo,
10. aprila v Beogradu. Doslej je bilo zna-
no, da sta se te konference poleg Glavne
zadružne zveze, Prizade ter zadružnih
zvez iz Beograd in Novoga Sada ter zveze
kmetijskih zbornic udeležila tudi dva
predstavnika Kmetijske zbornice za drav-
sko banovino, in sicer inž. Jože Suhadolc
in inž. Franc Mežan. Doslej ni bilo znano,
da je bila na konferenci zastopana tudi
Ljubljanska Kmetijska zbornica, saj je
beograjski »Jugoslovenski kurir« v šte-
vilki od 11. aprila izrecno poudarjal kot
značilno dejstvo, da konferenci niso pri-
stojovali predstavniki iz banovine Hr-
vatske in Slovenije. »Jugoslovenski kurir«
je to posebej iznesel s pripombo, da ti dve
pokrajini zavzemata prvo mesto kot pa-
sivni pokrajini, saj morata vsako leto
uvvažati velike količine žita iz žitorodnih
krajev. Ker »Slovenec« nikjer ne omenja,
da bi predstavnika Kmetijske zbornice v
Ljubljani glasovala proti resoluciji, ki za-
hleva, da se z nobenimi ukrepi ne sme
ovirati dviganje cen kmetijskih proizvo-
dov, kar velja trenutno predvsem za pše-
nico in koruzo, moramo sklepati, da tudi
Kmetijska zbornica v Ljubljani soglaša s
tao resolucijo.

Znano je, da naši kmetovalci niso in-
terisirani na visoki ceni pšenice in ko-
ruze, saj je le malo takih kmetov, ki ima-
jo produktivne presežke, po večini pa
morajo dokupovati žito. Ni torej samo in-
teres konzumentskih krogov Slovenije,
temveč enako tudi interes velike večine
slovenskih kmetov, da sta pšenica in ko-
ruza razmeroma poceni. saj mora Slove-
nija na leto uvažati iz južnih žitorodnih
krajev okrog 12.000 vagonov žita.

Ze drugi dan po omenjeni konferenci v
Beogradu smo čitali v zagrebških listih iz-
javo ravnatelja Zavoda za pospeševanje
kmetijskega in narodnega gospodarstva
banovine Hrvatske dr. Rudolfa Bičanića,
ki je v zvezi z anketo Gospodarske sloge
o najnujnejših potrebah hrvatskega kme-

Ukinjenje klirinškega plačilnega prometa z Grčijo

Trgovinska pogajanja z Grčijo so po in-
formacijah iz Aten v glavnem končana. V
teku pogajanj ob delegaciji nista našli
primerne kompromisa, ki bi omogočili
podaljšanje dosedanjega klirinškega pla-
čilnega sistema. Zato bo dosedanj klirin-
ski način plačevanja medsebojnih ob-
veznosti iz trgovinskega prometa ukinjen
20. t. m., nakar bo stopil takoj v veljavo
sistem plačila v svobodnih devizah. Po do-
ločbah dosedanjega trgovinskega sporazu-
ma se bodo že izdani kompenzacijski boni,
ki so pri nas v obtoku, lahko še pora-
bili za plačilo uvoženega grškega blaga.

Grčija je poleg Rumunije druga država,
s katero smo letos ukinili klirinški plačil-
ni promet. Naše klirinške terjatve v Grčiji
znašajo sedaj okrog 65 milijonov din. Ker
teh klirinških terjatev nismo mogli v celo-
ti porabiti za plačilo uvoza iz Grčije, bi
nadaljevanje dosedanjega plačilnega siste-
ma imelo za posledico nadaljnje narašča-
nje naših klirinških terjatev. Grčija za-
hteva za številne svoje izvozne predmete
plačilo v devizah in grških bonov za tak
uvoz nismo mogli izkoristiti.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

čez z nastopom pisatelja Potrča, pevec
Kobancev in selniškega tria.
a- **Lepo uspel kulturni večer** je bil pre-
sinočnim v dvorani Ljudske univerze. Na-
stopil je z izbranimi speli naš znan teno-
rist Slavko Lukman, ki je bil deležen top-
lega priznanja številnega občinstva, ki je
dvorano domala napolnilo, kar je za dana-
šnje čase zelo razveseljiv pojav. Posrečene
izbrane speve je smiselno spremljal pri kla-
virju voj kapelnik kap Jiranec. Name-
sto nujno zadržanega režiserja M. Skrbin-
ška je zanosno recitirala ga Košutova. Vsi
trije so prejeli lepe šopke.
a- **Tračnice kradajo** Pri Račah so ne-
znani zlikovci demontirali tračnice z in-
dustrijskega tira opekarne ter jih odpeljali.
Škoda je precejšnja. Orožniki poizvedujejo
za storilci.
a- **Dijaški oče je umrl.** V Studencih je
preminul g. Herman Postl, ki je imel svoj
čas gostilno v Eggenbergu pri Gradcu, ka-
mor so zahajali slovenski in hrvaški viso-
košolci, ki so študirali v Gradcu. Postla so
tedaj imenovali »Der windische Student-
wirt«. Številni nekdanji dijaki so ga pozne-
je še obiskovali v Bistrici pr. Rušah, kamor
se je preselil iz Gradca leta 1912. Pred tre-
mi leti pa se je preselil v Studence, kjer je
podlegel posledicam kapi.
a- **Poslopje kavarnе »Astoria« na draž-**
bi. Včeraj popoldne je bila pri tukajšnjem
sodišču sodna dražba poslopja kavarnе
»Astoria« v Slovenski ulici 2. Za dražbo so
se prijavili 4 zanimanci, dražba pa sta se
udeležila samo dva. Poslopje je bilo cenje-
no na 2.125.653 din, najnižji ponudek je
bil 1.062.826 din. Izdražbal je poslopje Ka-
rol Wesiak za 2.500.000 din, dočim je dru-
gi ponudnik g. Josip Petan, hotelir iz Za-
greba nudil 2.400.051 din. Ako rezultata
dražbe prometna komisija ne odobri, bo
čez tri mesece ponovna dražba. Karol We-
siak je lastnik trdnice »Weka« na Alek-
sandrovi cesti in se je odločil, da »Astoria«
vsekakor preide v njegovo last. Na sodišču
ga je zastopal mestni župan odvetnik dr.
Alojzij Juvan. Glavna upnica Posojilnica v
Narodnem domu bo zoper nakup odgovar-
jala.

ta poudaril, da mora polovica kmetov
(okrog 2 milijona z rodbinami) zaradi ne-
zadostnega pridelka kupovati žito, in sicer
v tekočem letu v višini 32.400 vagonov.
Dr. Bičanić je poudaril, da mora bana-
vina Hrvatska potrebno količino žita za
prehrano kmetov (brez žita za prehrano
mest in vojske) uvoziti 23.000 vagonov iz
krajev izven banovine Hrvatske in da
mora za teh 23.000 vagonov pšenice in
koruze plačati sedaj za 50 milijonov višjo
ceno nego pred 14 dnevi. Dr. Bičanić je
še poudaril, da povišanje cen agrarnih
proizvodov ni osnovna zahteva hrvatskih
kmetov, kakor se to običajno misli, ker
se stanje kmetijskega gospodarstva ne
more izboljšati samo z dvigavanjem cen,
temveč v prvi vrsti z zadovoljitvijo naj-
nujnejših potreb kmetijskega prebival-
stva v raznih delih banovine.

Se bolj kakor banovina Hrvatska je
Slovenija interesirana na tem, da cena
pšenice in koruzi ni previsoka, saj visoka
cena žita zadene predvsem najsiromaš-
nejšega kmeta, ki mora na pomlad, ko je
vedno najhujeja za denar, drago plačevati
žito in moko, da prehrani sebe in družino,
in prav tako drago koruzo, ki jo letos
spričo slabe lanske letine krme še bolj
nujno potrebuje. Slovenski kmet se bo z
zadudenjem vprašal, kako zastopa Kme-
tijska zbornica njegove interese, če v Beo-
gradu na konferenci, ki se je tikala iz-
ključno prehrane pasivnih krajev, ne
dvigne svojega glasu v zaščito interesov
slovenskega kmeta, temveč celo pristaja
na resolucijo, ki naravnost nasprotuje in-
teresom večine slovenskih kmetov.

Da slovenski kmet v resnici ni intere-
siran na visoki ceni pšenice, nam potr-
juje sama Kmetijska zbornica. Tako čita-
mo v letnem poročilu za leto 1937-38 med
drugim naslednje: »Seveda je za nas vpra-
šanje visoke cene pšenice kaj kočljivo in
interesi samih kmetov so močno deljeni.
Verjetno je, da bo več takih, ki so in-
terisirani na nižjih cenah pšenice, kot na
višjih... Pri nas mnogo kmetov žito ku-
puje in zato dotični kmetiči predeli niso
interesirani na visokih cenah žita, pač pa
seveda v veliki meri na cenah onih pro-
izvodov, ki jih prodajajo.« Kar ugotavlja
Kmetijska zbornica za pšenico, velja
še v večji meri za koruzo.

Vprašanje cene pšenice in koruzi je živ-
ljenjsko važno vprašanje vsega sloven-
skega gospodarstva, saj pomeni povprečno
povišanje cene za 50 din pri metriskem
stotu skozi eno leto za našo banovino sa-
mo pri uvozu žita iz drugih pokrajin do-
datno obremenitev v višini okrog 50 mi-
lijonov dinarjev. Zato je potrebno, da naša
banovina o tem vprašanju čim prej zavza-
me jasno in odločno stališče, ki ga mora
v interesu kmetov zastopati tudi Kme-
tijska zbornica v Ljubljani.

Gospodarske vesti

= **Posvetovalni odbor za tekstilno indu-**
strijo pri trgovinskem ministru se bo
sestal v petek 19. t. m. v Direkciji za zu-
nanjo trgovino. Zasedala bo sekcija za
bombaz in svilo. Za to konferenco se živo
zanima naša tekstilna industrija, ker
je na njenem dnevnem redu vprašanje
končne razdelitve bombazne preje, ki se
proizvaja v naši državi na posamezne
tkalnice. Kakor znano, so morala mnoga
tekstilna podjetja zaradi pomanjkanja pre-
je omejiti ali pa popolnoma ustaviti obra-
tovanje. Njihov položaj je tem težji, ker v
poslednjem času skoro ni bilo mogoče uvo-
ziti preje iz inozemstva.

= **Personalno vprašanje pri Direkciji za**
zunanjo trgovino. Kakor je znano, so že v
marcu nastopile težave v zvezi z ustano-
vitvijo direktije za zunanjo trgovino, pred-
vsem zaradi personalnega vprašanja, ki se
ni dalo rešiti. Bila je huda borba med po-
sameznimi interesi, kdo bo zavzel vodil-
na mesta pri snujanju se direktije. Ko je ob
konca marca izšla uredba v Direkciji za
zunanjo trgovino, se je splošno domneva-
lo, da je končno tudi personalno vprašanje
rešeno in da bo direktija pričela s 1. aprilom
poslovati, ker je s tem dnem po ured-
bi prenehal obstojati Zavod za pospeševa-
nje zunanje trgovine. Sedaj je poteklo že
pol mesca, toda Direktija za zunanjo trgo-
vino še ni pričela poslovati, medtem ko

zavoda za pospeševanje zunanje trgovine
po uredbi ni več. Kakor poroča »Jugoslo-
venski kurir«, je težišče vseh težkoč na-
dalje v dejstvu, da ne pride do
sporazuma, kdo bo zavzel vodilne položaje
načelnikov posameznih oddelkov.

= **Razširjenje kontrole cen na Hrvat-**
skem. Ban dr. Šubašić je odredil, da se
kontrola cen razširi tudi za vse mesne izdel-
ke, salo in svinjino v svežem stanju. Ta
uredba je bila izdana, ker so se v zadnjem
času dvigale cene tega blaga brez stvarne
potrebe. Nadalje je ban odredil maksimi-
ranje cene za modro galico na področju
banovine Hrvatske, in sicer na 6.68 franco
vagon tvornica (kakor velja za ostalo drž-
avo). Trgovci in posredniki na področju
banovine Hrvatske smejo tej ceni pri va-
gonskih ali polvagonskih prodajah doda-
ti samo efektivne stroške za dostavo na
mesto prodaje, ostale efektivne izdatke za
javne datjave in takse ter 12 par od kilogra-
ma na račun zaslužka. Pri prodaji na
drobno do 100 kg smejo trgovci dodati za
pokritje ostalih stroškov 50 par pri kilo-
gramu, pri prodaji na drobno nad 100 kg
pa 30 par pri kilogramu. Ta odredba je
stopila včeraj v veljavo.

= **Cena pšenice se je včeraj na novo-**
sadski borzi znova dvignila za 5 din pri
metriskem stotu, prav tako cena moki.
Tudi koruza notira nekoliko višje.

= **Sol se ne bo podražila.** Glede na gla-
sove, ki se širijo v raznih krajih, češ da se
bo podražila sol, izjavlja uprava državnih
monopolov, da so ti glasovi netočni in ve-
sti izmišljene. Sol se ne bo podražila. Upra-
va monopolov naproša prebivalstvo, naj
vsakogar, kdor širi te lažnive vesti, prija-
vi policiji.

= **Objavljanje tečajev tujih valut in**
deviz. Finančno ministristvo je izdalo tale
odlok: Prepovedano je vsako objavljnje
tečajev tujih valut in deviz, razen tistih,
ki jih objavljajo tečajnice domačih borz.
(AA).

= **Uredba o proračunskih dvanajstih**
za mesec april, maj, junij in julij in o
naknadnih izrednih kreditih k proračun-
skim dvanajstih je sedaj objavljena
tudi v »Službenem listu dravske banovine«
od 17. t. m. št. 31.

= **Opozorilo.** Imetniki predvojnih av-
stro-ogrskih državnih in deželnih posojil
(obveznic) naj se prijavijo — v kolikor te-
ga še niso storili — in sporoče vrsto in
količino obveznic v imenski vrednosti
Društvu za zaščito interesov
imetnikov predvojnih avstro-
ogrskih državnih in deželnih
obveznic v Ljubljani, Prešernova
ulica 3/II. (Zveza jugoslovenskih hranil-
nic).

= **Zboljšanje italijanske trgovinske bi-**
lance. Po pravkar objavljenih številkah se
je trgovinska bilanca Italije lani precej
zboljšala. Pasivnost trgovinske bilance se
je zmanjšala od 3 na 1.5 milijarde lir.
Izvoz se je namreč povečal v primeri s
prejšnjim letom od 7.9 na 8.5 milijardi lir.
uvoz pa se je skrčil od 10.9 na 10 mili-
jard lir.

= **Gradbena dela.** Banska uprava je
razpisala drugo ponudbeno licitacijo za
zidarska in železobetonska, tesarska, kro-
vska in kleparska dela pri gradnji državne
realne gimnazije v Mariboru (ponudbe za
zidarska in železobetonska dela morajo
biti nižje od zneska 3.561.000 din.) — Na-
dalje je banska uprava razpisala licitacijo
za oddajo mizarskih in tesarskih del pri
gradnji internata banovinske kmetijske šole
v Poljčah.

= **Dobave.** Direkcija drž. rudnika Senj-
ski rudnik sprejema do 23. t. m. ponudbe

Strogo nadzorstvo nad tujci

Beograd, 17. aprila p. Kakor se je izve-
dalo, razpravljajo v notranjem ministru-
u načrtu uredbe, s katero na bi se ure-
dilo bivanje tujcev v naši državi. Po tej
uredbi se bo onim tujcem, ki bi se hoteli
dalje časa zadržati v Jugoslaviji, dovolilo
bivanje samo v določenih krajih. Tujci ne
bodo smeli potovati iz kraja v kraj, tem-
več bodo dobili dovoljenje za bivanje samo
v enem kraju, ki ga ne bodo smeli zapusti-
ti brez dovoljenja oblasti. Kdor bi se pro-
ti temu pregrešil, bo avtomatsko izgubil
pravo do nadaljnjega bivanja v Jugosla-
viji. V upravi mesta Beograda se je že da-
nes pričela revizija vseh dovoljenj tujcev
za bivanje v naši državi. V najkrajšem ro-
ku, najkasneje v 10 dneh, bo skrajsano do-
voljenje za bivanje vsem tujcem ne glede
na narodnost, v kolikor njihovo bivanje v
Beogradu nima resnega opravila. Dovo-
ljenje za bivanje v Beogradu bodo dobili
samo oni, ki jim je neobhodno potrebno,
kar pa bodo ugotavljale policijske oblasti
same.

Pogreb grško-katoliškega škofa Nyaradija

Križevci, 17. aprila. o. Danes je bil v Kri-
ževcih svečan pogreb grško-katoliškega ško-
fa Dionizija Nyaradija. K pogrebnim sve-
čanostim so prišli nadškof dr. Stepinac,
škofje dr. Rožman, dr. Bonetacić, dr. Bu-
rić, dr. Garić in dr. Salis-Seewis, kakor tu-
di mnogostevilna katoliška in grško-katoli-
ška duhovščina. Pogrebnim svečanostim je
prisostvovala tudi vse prebivalstvo Križev-
cev. V katedrali, kjer je bilo truplo po-
kojnega škofa izpostavljeno na mrtvaškem
odru, je bila svečana zadušnica, nakar se
je formalno ogromen spoved, ki je spremlj-
krosto s truplom pokojnega škofa na perife-
rijo mesta. Tu so imeli poslovilne govore
nadškof dr. Stepinac, generalni vikar gr-
ško-katoliške škofije Franjo Latković ter
dr. Ante Zečević, nakar so krsto položili
v avtofurgon, ki je krenil preko Osjeka in
Sida v Ruski Krstur, kjer bodo krsto s tru-
plom pokojnega škofa položili v kriptu ta-
mošnje župne cerkve.

Minister dr. Marković v Budimpešti

Beograd, 17. aprila. p. Minister pravde
dr. Lazar Marković je davi odpotoval v
Budimpešto, kjer bo imel nekaj predava-
anj o pravnem položaju v Jugoslaviji.

Tajnik saveza SKJ pri dr. Mačku

Beograd, 17. aprila. p. Tajnik Saveza
SKJ dr. Radmilo Grdjić je obiskal pod-
predsednika vlade dr. Mačka, s katerim
je imel daljši razgovor.

Borze

17. aprila

Na jugoslovenskih borzah notirajo nem-
ški klirinški čeki nespremenjeno 14.70 —
14.90. Grški boni so se v Zagrebu trgovali
po 31, v Beogradu pa po 32. V Beogradu
je bil promet v bolgarskih klirinških
čehih po 98. Tečaji na svobodnem trgu se
nadalje ravno po tečaju 55 din za dolar.
Na zagrebškem efektornem tržišču se je
Vojna škoda pri slabih tendenci nudila po
435 (v Beogradu je bil najprej promet po
433, pozneje pa po 428). Zaključek je bil
zabeležen samo v delnicah Trboveljske po
243 — 245.

Devize

Ljubljana. Oficialni tečaji: London 154.65
— 157.85, Pariz 87.35 — 89.65, New York
4425 — 4485, Curih 995 — 1005, Amster-
dam 2348.50 — 2356.50, Bruselj 744 —
756. Tečaji na »svobodnem trgu«: London
191.08 — 194.28, Pariz 107.98 — 110.23.
New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 —
1238.18, Amst. rdam 2900.55 — 2938.55.
Bruselj 918.58 — 930.58.

Curih. Beograd 10, Pariz 8.78, London
15.50, New York 446. Bruselj 74.80, Mi-
lan 22.45, Madrid 45, Amsterdam

Lofotsko otočje

pred narviško luko

Odgrnjena zavesa

Tajna kapitulacije norveške prestolnice

Londonski »Daily Telegraph« objavlja poročilo nekega ameriškega novinarja, ki je prvi dvignil zaveso nad tajno, kako je norveška prestolnica podlegla Nemcem brez slehernega odpora. Iz tega poročila izhaja, da so visoki norveški činitelji v Oslu deloma zavestno, deloma podzvestno izročili Nemcem ključne metropole Osla.

Drama je dosegla višek s falsifikatom neke brzojavke norveškega zunanega ministra Kohta poveljnikom treh norveških vojni ladij, ki so bile zasidrane v Oslo fjordu. Ta brzojavka je vsebovala naročilo, naj poveljniki ladij nikakor ne nudijo odpora, če bi se hotela izkrcati nemška vojska...

Ameriški novinar poroča, da so nemške okupacijske čete odplule že v noči 4. aprila, torej cele tri dni prej, kakor so začeli Angleži polagati mine ob norveški obali. V petek, 5. aprila zvečer, ko so bile nemške okupacijske ladje na poti, je priredilo nemško poslanstvo v Oslu večerno zabavo, na katero je bilo povabljenih okoli dvesto gostov. Med njimi so bili glavni predstavniki norveškega javnega življenja.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da bodo Zedinjene države povečale svojo mornarico za eno četrtino;

da se v Ameriki opaža naglo jačanje intervencijskega gibanja;

da dobi Italija sedaj iz Anglije vsak mesec 250.000 ton angleškega premoga;

da je belgijsko vojno ministrstvo pozvalo pod orožje letnik 1940, ki bi bil v normalnih razmerah odrinil pod zastavo šele na poletje;

da so imeli v Argentini strašen orkan, ki je opustošil mnogo krajev in povzročil velike poplave;

da prevažajo Nemci vojaška ojačenja na Norveško z letali Junkersovega tipa, ki naložijo hkrati lahko samo 40 mož;

da sovjetska agencija »Tass« demantira vesti, da je železnica v Murmansk na razpolago Nemcem;

da je Cornelius Warmerdam iz San Francisca dosegel nov svetovni rekord v skakanju s palico. Skočil je v višino 15 čevljev;

da bo ameriški Rdeči križ poslal na Norveško ladje z živili in sanitetnim materialom;

da bodo Nemci podrli večino bronastih spomenikov na svojem ozemlju in njih material porabili za vojne namene;

da bo Anglija uredila letalski promet z Balkanom.

Živi most

Narava si dovoljuje z rastlinami marsikatero šalo, ki je lahko posledica kakšne neizgode. Strela, vihar in poplava lahko povzročijo takšne šale.

Tako imajo v bližini Buenos Airesa dve drevesi, ki sta se dva metra nad zemljo sklonili drugo k drugemu in se ovili, tako da predstavljata pravi sveder. V nekem drugem primeru je vihar prevrnil neko drevo čez reko, tako da je ostalo s koreninami na enem bregu, na drugem bregu pa je zrastle z vrhom v zemljo, tako da je krošnja postala prava korenina. Po debilu hodijo domačini čez reko kakor po mostu.

Vsak 51. občan ima že telefon

Med tem ko je znašalo ob začetku stoletja število vseh telefonskih aparatov na svetu komaj 2 milijona, ga cenijo danes na nič manj nego 42,6 milijona. V času, ko se je število zemljanov pomnožilo za 36 odstotkov, je naraslo število telefonov tedaj za 2000 odstotkov, tako da ima teoretično danes že vsak 51. zemljan svoj telefonski aparat.

161.000 km zaplenjenih črev ...

Angleška admiraliteta je te dni v Londonu na javni dražbi prodala 161.000 km črev za klobase. Čreva so zaplenile angleške ladje na transportnih ladjah, ki so bile namenjene v Nemčijo. Pošiljatev je prišla z Bližnjega Vzhoda. Če bi ta čreva napolnili z mesom, bi prišlo na vsakega prebivalca Anglije 35 klobas.

Gorata Norveška

Tipična gorska pokrajina

Nenavadna zamorska slavnost

Učinek tehnične zmogljivosti na divjake

Zavoljo okvare v stroju je moralo veliko prometno vodno letalo pristati na reki Danguju v belgijskem Kongu. Bilo bi predrago, če bi hoteli aparat razstaviti na posamezne kose in jih posamično odpeljati, zato so se odločili, da ga bodo popravili na kraju. Tega dela so se lotili belgijski inženjerji, ki so najeli več sto zamorskih domačinov.

Da bi dvignili vodno gladino reke, je bilo treba zgraditi širok jez. Z dinamitom so razstrelili več skal v strugi, da bi letalo dobilo prostor za nalet. Med tem je nastala na bregu cela vas z brezlično postajo, a skozi pragozd so zgradili pot, ki veže kraj z najbližjo cesto, tako da so

omogočili nekaj prometa z motornimi vozili.

Za zamorce je postal ta prisilni pristanež velika slavnost in največji dogodek v njihovem življenju. Posebno velik vtis je delal nanje radiotelegrafist, ki je opravljal v svoji kabini za njihovo pojmovanje nadnaravno delo. Nekega dne so se zamorci celo odločili, da izvolijo »velikega čarovnika« za svojega kralja. To se je zgodilo z veliko slavnostjo, pri kateri so črne dame nosile svoj najnovejši lišp, ki so si ga napravile iz duraluminiastih odpadkov in aluminastih zakovic. Te reči so nosile na rokah, na ušesih in skozi nosove, kakor je zamorska moda.

Hiše iz — mleka

V Chicagu so imeli na nekem zborovanju gradbenikov predavanje, ki je naslikalo hiše bodočnosti zelo čudno, kar se tiče sloga in materiala. Predavatelj je menil, da bodo hiše na zunaj še preprosteje in bolj gladke nego danes, ker bodo ljudje tedaj upoštevali v še večji meri pravila udobnosti in higijene. Hiše bodo gradili tako, da se bodo vrtele okrog svoje osi — za soncem, a namesto opeke in cementa bodo uporabljali gradiva, ki jih bodo pridobivali iz mleka. Za strehe in oknice bodo uporabljali galalit, ki ga izdelujejo iz kazeina, in podobne snovi.

Verdierov naslednik

Novi pariški vikar msgr. Beaussart, naslednik nedavno umrlega kardinala Verdiera, je doma iz Epinala ter je bil do nedavno profesor filozofije v nekem francoskem semenišču. Beaussart je človek, ki je videl mnogo sveta. Ob izbruhu sedanje vojne se je mudil v Zedinjenih državah.

Nemška vojska na Danskem

Oddelek nemške vojske zaseda vojašnico v Kodanju

MICHEL ZÉVACO:

90

Don Juan

ROMAN.

»Ne. Toda izkupil jo je. Ko sem ga rnil, se je spustil v beg in mi ušel v temi. Mislim, da se nekaj časa ne bo upal postopati po Vrvarski ulici.«

»Razen, če si hoče zviti vrv, na kateri bo visel.«

Trojica dvorjanov je z bučnim smehom pozdravila kraljev dvor. Nato je Loraydan pritrdil: »Tako je, sire, ta Klotar Ponthuški naj pogine od konoplje, ne od železa. Kdor žali kralja, ni vreden drugega.«

»Resnica,« je dejal Sansac. »Zakrivil je razčlajenje veličanstva.«

»To je veleizdaja,« je rekel Essé.

»In praviš,« je vprašal Franc I., »da mu je ime Klotar de Ponthus?«

Loraydan je odgovoril:

»Da, tako mu je ime: Klotar de Ponthus.«

Kralj je vprašal:

»Ponthus? ... Iz katere rodbine? ...«

In sam pri sebi je dodal:

»Cigav sin je neki ta Klotar? ...«

Nastopil je trenutek molka. Noč se je mahoma zazdelo še temnejša. Nekaj tesnega je viselo v zraku ... toča Agneza de Sennecour ni vstala iz groba, da bi odgovorila na kraljevo vprašanje ...

»Sire,« je rekel Loraydan, »Klotar je sin Filipa, gospoda Ponthuškega ... grad Ponthus stoji nedaleč od Brantôma na Périgorskem.«

»Sin Filipa Ponthuškega?« je zamrmral kralj.

Mrko se je ozrl proti Arronškemu dvorcu in polglasno zamrmral neko ime. Loraydan je končal:

»Filipa Ponthuškega, sire. Ta Filip je padel v dvoboju, ki se je vršil v parku Arronškega dvorca, in v katerem je sam ubil Maugencyja.«

»Da, spominjam se. In ti si se bil takrat proti Klotarju?«

»Da, sire. Bolje bi bilo, da sem ga tisto jutro ubil. A ko je videl očeta na tleh, me je poprosil, da ustaviva boj; ustregel sem mu in zdaj mi je žal.«

»Nikar naj ti ne bo. Tvoje ravnanje je bilo velikodušno. Velikodušni ljudje so mi všeč, kajti velikodušnost v boju je dokaz poguma in lastnost vsakega pravega plemiča. Zastran tega nesramneža pa jutri naročim profosu, naj ga prime in postopa z njim, kakor terja pravica ...«

»Sire,« je rekel Loraydan, »če vam je prav, stopim jaz do gospoda de Croixmarta, vašega velikega profosa, in mu dam vsa potrebna navodila zastran Klotarja Ponthuškega.«

»Stori tako,« je dejal Franc I. »S tem je stvar opravljena. Nihče naj več ne izreče imena Ponthus vprito mene.«

Loraydan je osupnil in zaskrbelo ga je. Zakaj ni maral kralj nikoli več slišati Ponthusovega

imena? Zaradi tega, kar je bilo nocoj? Ne, ne. Moralo je biti nekaj drugega.

Zakaj se je Franc I. odhajaje še enkrat ozrl na Arronški dvorec? In zakaj je bil njegov glas pri teh besedah tako čudno zamolkel in grenak? ...

Loraydan, Essé in Sansac so se bili nekoliko oddmaknili, da ne bi motili kralja v njegovi nenadni zamišljenosti. Franc I. pa je obrnil Turquandovi hiši hrbet in stopil proti ograji Arronškega dvorca.

In da je bil Loraydan ta mah vstric njega, bi ga bil slišal, kako je mrmral:

»Mrtva si, Agneza! Zdavnaj si mrtva. Toda ime Ponthus je zadostovalo, da si spet oživila v mojem spominu. Zmerom, zmerom mi boš živela v duši, o ti, ki sem te tolikanj ljubil. Ne morem te pregnati iz srca in te ne morem, Agneza! Da bi mi bila vsaj pustila dete, ki sem s tako blaženo nestrpnostjo čakal njegovega prihoda! Prišežem ti, Agneza, da bi bil storil, kar sem ti obljubil: tvoj otrok bi bil raven vsem kraljevskim otrokom ... Pa je umrl! Umrl je Agneza, in čudno: kakor ne morem pozabiti tvoje smrti, tako ne pozabim njegove! Še danes vidim Filipa Ponthuškega, ki si ga poslala k meni. V duhu ga slišim, kako mi pravi: 'Otrok je umrl, sire, z materjo vred!' ...«

Kralj se je obrnil k molčecim, zavzetim spremljevalcem.

Minute so počeli uhajale. Franc I. je sklanjal glavo in premišljeval ... Takole je mislil:

»Da, Filip de Ponthus je bil tisti, ki mi je naznanil. Ponthus me ni imel rad. Bil je zapleten v vso historijo in nikoli nisem mogel doznati, kakšna je prav za prav njegova vloga ... Ali ni čudno, da se zdaj njegov sin potika okrog Arronškega dvorca?«

Dvorjanska trojica ga je slišala mrmrati nerazločno, nerazumljive besede.

»Ne mislimo več na to,« je govoril kralj sam pri sebi. »Srečno naključje hoče, da plača sin nemir in dvome, ki mi jih je nakopal oče. To je vse! Pojdimo!« je mahoma velel.

»Sire,« se je podvizal Sansac, »torej nadaljujmo svojo namero zastran Turquandove hiše?«

Kralj se je zdrnil, kakor da se drami iz sanj v resničnost.

»Turquandove hiše?« Zamrazilo ga je. »Ne, ne. Nocoj ne več ... Morda nikoli več! ... Mraz je tod okrog Arronškega dvorca ... vrtno se v Louvre! Nehajmo misliti na Turquandovo hišo ...«

Loraydan se je komaj udržal, da ni zarjoval od veselja. Porinil je badole v nožnico in se z bleščočimi očmi ozrl v zvezdnato nebo.

Uro po tem je francoski kralj počival v svojem Louvru. Essé, Sansac in Loraydan, ki so ga bili spremili, so se razšli in vsak po svoji poti krenili domov ... Toda kralj je bil v zadnjem trenutku potegnil Loraydana v stran in mu rekel:

»Zadovoljen sem s teboj. Obljubil sem ti službo na dvoru. Dobiš jo ... takšno, da bodo tvoji zvesti prijatelji zboleli od nevsčljivosti ... Z Leonoro de Ulloa se moraš poročiti. Treba je, Loraydan!

Od tam prihaja ribje olje

Narvik, Bergen, Stavanger

Med vsemi norveškimi pristanišči je najbolj zanimiva najsevernejša luka, to je Narvik. To pristanišče leži za Lofotskim otočjem in je glavno mesto v kraju, ki je silno bogato na železni rudi. V bližini Narvika ležita znameniti postojanki železne rude Malberg in Gallivare. Med Narvikom in Gallivareom je speljana železniška proga, ki je najsevernejša na svetu.

Narvik pa ni samo nakladališče za izvoz železne rude, ampak tudi važno ribiško središče. Lofotski otoki in njih bližina namreč slove kot najboljše lovišče na trske. Norvežani nalovijo tudi okoli v normalnih časih do 600.000 ton trsk. Ko je lov končan, se začne ribiči posvečati čiščenju in shranjevanju ribe. Pridobivanje ribjega olja spada med najbolj donosne posle norveških ribičev. Glave trsk se tudi porabijo, in sicer za gnojilo.

Bergen je druga največja norveška ribiška luka v lovu na kite. Toda tukaj okrog lovijo tudi slaničke. Zemlja v okolici Bergena je zelo rodovitna, kraj sam na sebi pa je prijeten, ker morje nikoli ne zamrzne. Zaradi blagodatí toplega Zalivskega toka imenujejo Norvežani nabrežje ob Bergenu »Azurno obalo«. Prebivalstvo se poleg ribolova preživlja z obdelovanjem zemlje, ki daje izvrstno povrtnino in sadje. Iz Bergena drži proti Oslu železnica, ki se vije večinoma skozi jelkove gozdove.

Stavanger je v prvi vrsti izvozno pristanišče za les. Ima dobre železniške zveze z zaledjem, in sicer s Sandnesom, Brunsandom, Egersundom ter Flekkefjordom, kraji, ki slovijo takisto kot izvozna pristanišča Norveške za ribe in les.

Švedska vojna

mornarica

Švedska vojna mornarica razpolaga trenutno z osmimi obalnimi bojnimi ladjami. Med njimi je največja »Gustav V«, ki ima 7160 ton. V gradnji sta še dve bojni ladji po 8000 ton. Poleg dveh križark »Gotland«, 4700 ton, in »Fylgia«, 4200 ton, razpolaga švedska vojna mornarica s 16 rušilci, 21 podmornicami, 12 minonosci, 36 stražnimi ladjami in 4 torpedovkami. Med ladjami, ki jih prištevajo k vojni mornarici, sta tudi 2 ledolomilca.

Iznajdljiva ljubezen

Da bi mogel nemoteno in brez nadležnega nadzorstva biti skupaj z damo svojega srca, se je mlad možki iz ugledne družine v Piacenzi preoblekel v žensko. Stvar je prišla na dan, ko sta obiskala neki kinematograf in je tu z nerodno kretanjem premaknil svojo zlatolaso — lasuljo, da mu je padla na tla. Vsa Piacenza ima še sedaj nad tem svojo veliko zabavo.

ANEKDOTA

Slikar Whistler bi moral nekoč oceniti sliko mladega tovariša. »To je moja najnovejša ustvaritev. Imenuje se: Propad sveta!« je dejal mladi mož ponosno.

»Res izvrstno je uspelo! Prava katastrofa!« je menil Whistler, ko si je ogledal stvar.

VSAK DAN ENA

Zemljemerec: »Da, novo železniško progo bomo speljali natančno tod skozi.« (»Judge«)

Kaj bo storila Italija?

Stališče „nevojskovanja“ ni več tako zanesljivo — Balkan v nevarni igri velesil — Rimske prognoze in hipoteze — Mir na jugovzhodu ni še neposredno ogrožen

Rim, 16. aprila. Zdaj se zdi že skoraj gotovo, da je stanek na Brennerju pomenil preokret v italijanski politiki. Fašistični tisk sicer nikoli ni bil posebno naklonjen zavezniškim. Stalno je obravnaval medsebojne stane in nove račune, ki se vlečejo od Versaja do sankcij, kakor se je ondan izrazil glavni njihov organ »Popolo d'Italia«. Vendar smatralo tu novo evropsko vojno še vedno kot zadevo, ki se tiče predvsem obeh današnjih vojnih poraženc. Nekaj časa so italijanski listi poročali o vojnih dogodkih takoj nepristransko, kakor n. pr. švicarski ali drugi nevtralni listi. Zlasti v rusko-finski vojni sta prišla nemški in italijanski tisk v polno nasprotje. Toda od rimskega obiska Ribbentropa dalje se je vse to izpremenilo, še bolj pa stopnjevalo po sestanku obeh vodij ob meji. »Jeklena os« je prišla zopet do polne veljave. Odkar se je vojna razširila na skandinavski sever, sploh ni več dosti razlike med nemškim in italijanskim tiskom, ki je v celoti sprejel vsa nemška argumentacija o vzrokih napada na obe severni državi. Če citate italijanske liste, se vam zdi, kakor da je Nemčija že zmagała v tej vojni. »Lavoro Fascista« je zapisal pred dnevi, da krštev nevtralnosti malih držav sploh ni več zadeva, ki bi bila vredna razburjanja, ker je to že postalo splošno pravilo. Zavezniški komunikacije se sicer še objavljajo, toda njihova vsebina ni več poudarjena v naslovih in podnaslovih. Skoraj vsi uredniki se navdušeno izražajo o nemških uspehih in želijo preprečiti javnost o zanesljivosti nemške zmage. Ne bi se moglo reči, da ta kampanja tiska ni ostala brez odmeva na razpoloženje širše javnosti, ki postaja vedno bolj prepričana v zmago osne zaveznice. Ni izključeno, da ta kampanja priravnala javnost na potrebe italijanske intervencije ob strani Nemčije v primernem trenutku. Brez oziroma skupne interese in na sorodnost režimov mora biti Italija po splošnem mnenju v močnejšem, z zmagovalnim, da bi pri bodoči preureditvi Evrope bila tudi njena volja popolnoma upoštevana. Toda ne more se tačiti, da je v mnogih krogih še dosti simpatij za zavezniške. Vlada pa čuva največje rezerviranost in se pripravila za vse možnosti, ki bi lahko nastopile.

Ne bi se moglo reči, da je »oživilena« os Berlin-Rim umetna tvorba, da bi med obeh avtoritarnih velesilama veliko skupnih interesov. Italija ima namram zavezniškom velike revindikacije načelne važnosti, ki sicer nikoli niso bile točno formulirane, ki so pa v zvezi z zavarovanjem dominantnega položaja Italije v Sredozemskem morju, ki je postalo »mare nostrum« imperijalne Italije. Ali se da vse to doseči brez poraza velikih demokracij, ki jim očitajo hegemonijo v Sredozemlju? Skoraj je neverjetno, da bi zapadni zavezniški kdajkoli mogli storiti tako dalekosežne koncesije, kakor jih zahteva Italija. Oni trdijo, da jim sploh ni toliko do italijanskega »nevojskovanja«, češ od vseh strani ranljiva Italija bi s svojimi kolonijami nudila ogromno boljše, ki bi bilo veliko bolj hvaleno kakor Skandinavija. Znani so stari načrti zavezniškega generalnega štaba o napadu na Nemčijo z juga preko Lombardije. In naposled, ali ne bi bil fašistični režim izkoristil v primeru poraza nacizma trn zmage zapadnih demokracij? Fašistični tisk je dobro izkoristil znano »fotografsko« afero zemljepne karte v kabinetu Reynauda, za hude napade na zavezniške in kot dokaz da slednji ne mislijo pri preureditvi Evrope priznati niti Italiji.

V svojem zadnjem govoru v zbornici fasije in korporaciji je grof Ciano javno priznal, da Italija lansko jesen ni bila pripravljena. Po izbruhu vojne je bilo seveda to pripravljeno v skrajni meri pospešeno, vendar se zdi, da bodo vse priprave končane šele v jeseni. Znano pa je in povrh še potrjeno, da se zlasti od velike noči nahaja vsa italijanska vojna mornarica v strogi pripravljenosti. V zadnjem času je bilo baše mobiliziranih deset letnikov mornarice. Nekateri listi na zapadu so videli tudi v prevozu 25 tisoč delavcev na velika javna dela v Albanijo neko sumljivo znamenje. Res je, da imajo ta javna dela tudi strateški značaj in da bodo ti delavci delali pod vojaškim nadzorom. Toda transporti se vršijo samo postopoma in se bodo vršili do poletja, ker se očitno ne mudi. Sicer pa ima Italija ogromnih transportnih sredstev na razpolago, če bi res šlo za pošiljanje vojske na Balkanski polotok ali kam drugam. Kar se tiče italijanske kopne vojske, je bilo pred začetkom pomladi mobiliziranih po službenih podatkih nekaj manj od 900.000 ljudi, samo v kraljevine seveda. Od tedaj so bili ukinjeni vsi časni dopusti in vrše se tudi stalni vpoklici po posameznikih, ne po letnikih. Po zasebnih podatkih, ki ne utegnejo biti popolnoma zanesljivi, je sedaj pod orožjem najmanj pol milijona ljudi, kar samo po sebi ne bi bilo nenavadno ali vznemirljivo. Izborna italijanska letalstva je itak v stalni pripravljenosti, a ravno tako tudi trupe v Libiji in Vzhodni Afriki.

V Rimu se v zadnjem času širijo vse močnejše vesti, ki jih ni mogoče kontrolirati. Nekim se sploh zdi vse mogoče. Vendar so v tej negotovosti kljub temu tudi neke stalnice. Ali je mogoče, se sprašujejo mednarodni opazovalci, da smo v predvečer kakšne italijanske intervencije, ki bi iznenadila? Skoraj gotovo se zdi, da bo italijanska občutljivost prizadela v primeru kakršnekoli akcije na Balkanu, v vzhodnem Sredozemlju ali na Bliznjem vzhodu, ker smatrajo v Rimu ta področja za italijansko interesno sfero.

Mir na Jadranu bo lahko ohranjen tudi tako, da bo brenelah promet nemških ladij z dalmatinskimi lukami. Sporazum med Rimom in Berlinom je v tem pogledu mogoč. Zavezniško kontrolo so doslej Italijani mirno trpeli v vsem Sredozemlju. Jadran pa je samo rokav tega morja.

Dosti se v Rimu govori tudi o Grčiji. Grške luke so, kakor domnevajo tu, po nečem tajnem sporazumu z Veliko Britanijo na razpolago zavezniškimi vojnimi ladjami. Zato bi bila tu kaka zavezniška po-

buda odveč. Izkrčevanje v Solunu, kakor v svetovni vojni, tudi ni posebno verjetno, dokler ne besni vojna na jugu Nemčije. Tu tudi dvomijo, da bi bil mir na Balkanu ogrožen na primer zaradi motenj prometa na Dunavu ali zaradi delovanja anaršističnih korporacij, dasi so to zelo nevarne reči. Toda v pomirjenju lahko služi, da se povsod zavedajo, da se bodo države v podunavsko-balkanskem prostoru z orožjem borile proti kakršnemu koli napadu. Zavezniško brodevoje v Sredozemlju, ki se lahko meri z italijanskim, je tudi pripravljeno, prpravljen pa je tudi vzhodna zavezniška vojska, ki je določena med drugim tudi za morebitne operacije na Balkanu. Konferenci britanskih poslanikov na Balkanu sta prisostvovala tudi veleposlanika v Rimu in Moskvi. Prav to pa je značilno, kajti na Balkanu se ne more nič zgoditi, ne da bi bili prizadeti Italija in Sovjetska zveza. Zaradi tega je na jugovzhodu položaj bolj zapleten kakor na severu, a tudi manj neposredno ogrožen. Na severu so bile male, slabo oborožene države. Na jugovzhodu pa je obrambna pri-

Inozemski delavci v Nemčiji

Berlin, 15. aprila

Nemčija je že vsa poslednja leta, ko se je zvišala njena splošna proizvodnja, potrebovala poleg svojega delavskega kadra, ki ni majhen, primerna dopolnila delavskih moči iz inozemstva. Z vojno so te potrebe še narasle, medtem ko je na drugi strani vedno manjša možnost, dobiti zadostno število inozemskih delavcev zaradi podobnih ali enakih potreb držav, ki so doslej nekako stalno pošiljale svoje delovne moči na razna sezonska in druga dela v Nemčijo. Potreba po čim večjem številu delavcev se čuti zlasti v poljedelstvu, toda tudi industrija jih zaradi povečane vojne proizvodnje potrebuje vedno več, medtem ko je treba na drugi strani računati s težkočami zaradi manjše pripravljenosti in možnosti drugih držav, da bi svoje delovne moči posodile Nemčiji, v kolikor jih v večji meri same rabijo, a tudi zaradi strožjih deviznih predpisov, odnosno zaradi pomanjkanja njih deviz. Razume se samo po sebi, da hočejo inozemski delavci, ki prihajajo na delo v Nemčijo, čim več svojega zaslužka takoj odposlati v svoj domov. To pa je mogoče le, v kolikor so po meddržavnih dogovorih devize na razpolago.

Po dosedanjih cenitvah računajo tu, da bo število italijanskih, nizozemskih in slo-

vaških delavcev, ki bodo letos prišli na delo v Nemčijo, približno enako visoko kakor lansko leto. Zelo verjetno pa je, da bo letos število madžarskih in jugoslovanskih delavcev precej manjše. Zvišalo pa se bo zaradi nastalih sprememb število poljskih delavcev, ki jih bo na delu v rajhu zaposlenih okoli 800.000 do enega milijona. Kakor čujemo, bodo ti v glavnem zaposleni pri poljedelskih delih. V tej zvezi poudarjajo na merodajnih mestih, da so inozemske vesti o pritisku na poljske delavce ne točne, kajti poljski delavci se za delo prostovoljno prijavljajo posebnim osebam, ki so za to nameštene. Nikogar oblasti ne silijo na delo, ako sam neče. Plačevanje poljskih poljedelskih delavcev je urejeno s posebno tarifno uredbo, ki velja za ves rajh. Za pošiljanje njihovih prihrankov domov so bila izdana posebna navodila, ki to olajšujejo.

Na poklicanih mestih nam tudi zatrjujejo, da je pritegnitev inozemskih delavcev k delu v nemškem poljedelstvu izrazito prehodnega, vojnega značaja in da zato na merodajnih mestih še sedaj proučujejo stalno rešitev pomanjkanja poljedelskih delavcev v Nemčiji brez uporabe inozemskih delovnih moči.

R. S.

Ali so letala že gospodar ozračja?

O tem vprašanju razpravlja vojaški strokovnjak pariškega »Tempsa«, in sicer s posebnega vidika letalskih akcij v visokih sferah. Pred kratkim je neki francoski letalski strokovnjak primerjal razvoj »zračne pločve« z razvojem pomorske pločve. Kakor se je ta poslednja razvijala od kabotaže in pločve v teritorialnih vodah pa do pločve na daljše razdalje in obvlade oceanov, daleč proč od suhe zemlje, tako se utegne sčasoma tudi zračna pločva, ki je sedaj šele v prvem stadiju »zračne kabotaže« v nizkih zračnih sferah in v bližini zemlje, razviti v višino, kjer bo suvereno obvladala ozračje in kjer ne bo izpostavljena zemeljskim nevarnostim. Samo njej enake letalske sile jo bodo mogle ovirati v tem obvladovanju ozračja, kakor se to dogaja sedaj z mornaricami na prostornih oceanih, ki jih lahko ogrožajo samo njim enake mornarice. Čim bi letalstvo doseglo to stopnjo razvoja, ki bi seveda pomenilo temeljito spremembo zračne strategije in taktike. Taktičnim prednostim takšnega suverena obvladovanja stratosfere bi se pridružilo tudi znatno povečanje hitrosti poletov in s tem akcijskega radija letal. Težnja po letalski pločvi v čim višjih sferah nastaja iz potrebe, da bi se letala kolikor mogoče izognila sovražnemu nadzoru in v njim vsem sedanjim presenečenjem.

Mladina potrebuje sokolske vzgoje

Nekaj spominov ob zlatem jubileju zagorskega Sokola

Zagorje, 17. aprila

Marsikod po deželi srečuješ zagorske rojake ali ljudi, ki so kakorkoli s spomini navezani na ta kraj. In vsi se veselijo, da bo zagorski Sokol letos praznoval svoj zlati jubilej s skrbno pripravljenimi prireditvami. V zgled in pouk današnjemu mlademu rodu naj bo naslednja slička:

Te dni se zgledam v prijaznem letovskem kraju Žirovnici pri prijatelju restavratu Rudolfu Ozvaldu. Zagorski rojak, ki ga pozna vsa Gorenjska, je seveda najprej vprašal, kako teko priprave za proslavo v Zagorju. Treba je bilo na drobno razložiti, koliko je dela v Sokolskem domu, kako bo treba okrasiti pročelje doma in tudi sicer obnoviti sokolsko trdnjavo. Treba je, da postane Sokolski dom v Zagorju varno zavetišče zdravega naraščaja. Ozvald sam se radostno spominja koliko lepih dni je preživel pri Sokolu. Komaj 5 let star je že vsrkal veselje do sokolstva. Bilo pa je takole: zagorski Sokoli so s svojim prvim starostar bo. Medvedom opravljali svoje pohode v bližnji okoliš, da čim bolj prebudijo prebivalstvo za sokolsko in slovansko idejo. Starosta Medved je vedno spredaj jezdil svojega belca, zbujal je zanimanje in ga je bilo veselje pogledati. Otrokom pa je bil starosta posebno milaven, ker je na izletih večkrat segel v žep in poskrbel, da je imela mladež s krajčarji svoj delež. In med takimi mladimi spremljevalci je bil tudi Rudolf Ozvald. Nekod po izletu ga je mati zastopila iskala okrog glazute. Ko se je vrnil domov in izročil materi prišedene denarce, jih je lepo spravila, potem je pa segla po leskovki, kajti — že vse lepo, da je šel na izlet, samo povedati bi bil moral! Vemo, kako je Rudolf Ozvald pozneje, ko se je lotil gostinske obrti, vselej in povsod izvrševal svojo sokolsko dolžnost. Spominjam se ga, ko je ob otvoritvi zagorskega Sokolskega doma leta 1910, prišel iz št. Petra na Krasu domov, da je vse skrbno pripravil za banket. Slavnosti so se takrat udeležili med drugimi gospa Tavčarjeva, Ivan Hribar in Rasto Pustoslavšek, ki so bili prav-

kar na povratku iz Srbije. Pozneje, ko je bil Ozvald kolodvorski restavrat na Jesenicah, je slovela njegova darežljivost za vsak zdrav nacionalni in zlasti še za sokolski pokret. Velike zasluge ima za Sokolski dom v Žirovnici. V mladih letih vcepljena narodna zavednost ga vodi skozi vse življenje.

Navajam ta zgled, saj je potreba sokolske vzgoje med mladino očitnejša kakor kdajkoli. Na drugi strani pa se nikdar niso stavljale po robu tolikšne zlohotne ovire kakor danes. Združeni so vsi nasprotniki slovanstva, da bi ovirali na vsakršne nečedne načine razmah sokolstva. Pri nas mora zlasti mladina čutiti, kako nevšečna je nasprotnikom sokolske vzgoja, katere namen ni nič drugega kakor ta, da bi nam zrasel mladi rod telesno in duševno krepak. Mladina v sokolske vrste — ta klic naj se razlega po slovenski domovini, prav posebno pa v Zagorju, kjer bo letošnja velika sokolska proslava pokazala častne sadove polstoletnega sokolskega dela.

Franco Juvan

Starokatoliške župnije v Mariboru in Celju

V nedeljo je »Slovenec« objavil izveček iz okrožnice, katero je predsednik ljubljanske apelacije razposlal vsem sodiščem svojega področja v zadevi sodnega postopanja proti zakonom sklenjenim po starokatoliškem obredu. Med drugim navaja okrožnica, da v Mariboru in Celju opravljata župnijske posle starokatoliška duhovnika Franc Segula in Radovan Jošt, da je njuno poslovanje nezakonito, ker starokatoliški župniki v Mariboru in Celju še nimata potrebne odobritve od ministra pravde.

K razpisu predsednika apelacijskega sodišča nam sporočajo: Ministrstvo pravde je že pred enim mesecem, natančno dne 14. marca 1940, s posebnim aktom obvestilo bansko upravo dravske banovine v Ljubljani, da se

Banovinske podpore za izredno nadarjene

»Službeni list« za dravsko banovino objavlja pravilnik o podeljevanju podpor izredno nadarjenim revnim učencem. Podpore se bodo nakazovale iz kreditov kanovskega proračuna. Podpore podeljuje ban v svrhu dovršitve strokovnih, srednjih in visokih šol. Dobiti jih morejo »dečki slovenske narodnosti, ki poleg splošne bistrosti kažejo izredne sposobnosti« in so tako revni, da ne zmorejo stroškov za šolanje. Dekleta pridejo v poštev le v izrednih slučajih. Za izbiro takih izredno nadarjenih učencev je predpisan poseben postopek. Vsako leto sporočajo šolska upravitelstva izredno nadarjenih revnih učencev 4. ali 5. razreda. Priporočilo šolskih upraviteljev pa ni zadostno. Še posebej mora katehet dati izjavo o moralni vrednosti učenca in njegove rodbine. Iz takih sestavljenih poročil predlagajo potem okrajni šolski nadzorniki do tri prošlee iz svojega območja. Iz njih izbere prosvetni oddelek po svoji uvidenosti eno tretjino, ki jih potem psihotehnično preizkuša še banovinska poklicna posvetovalnica. Končna odločitev pripada banu, ki odredi tudi višino mesečne podpore. Ban lahko določi za podpirance tudi učence, ki se že nahajajo na kaki mešanski, srednji, ali strokovni šoli.

Soc. politična sprememba na Hrvaškem

Po veljavni odredbi ministrstva za socialno politiko se portirji, čuvarji, slugi, kočijaži, hlapei, kuharji, hišniki, ki so zaposleni v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih in njim sličnih podjetjih, ne smatrajo v pogledu delovnih in delovnega časa za pomožne osebe po zakonu o zaščiti delavstva. Zagrebški ban je to odredbo razveljavil in proglasil, da se imajo smatrati na področju Hrvaške te osebe odsej za pomožne osebe, dočim se osebe, ki opravljajo posle višje vrste, kakor poslovođe, knjigovođe, blagajniki, mženjerji itd. ne smatrajo kot pomožne osebe imenovanega zakona.

Še o Grolovem in Trifunovičevem govoru

»Hrvatski dnevnik« nadaljuje svoj razpravo o pomenu govorov predsednika demokratske stranke g. Milana Grola v Nišu in prvega podpredsednika NRS g. Miše Trifunoviča v Sarajevu z odobravanjem belež, da se je g. Trifunovič odrekel centralizmu, toda to ni dovolj. Narodna radikalna stranka naj izdela načrt o ureditvi državne zajednice, da se bo videlo, kako si jo zamišlja. Poleg tega bi morala povedati, kako se naj ta načrt uresniči in dati neke garancije za to uresničenje! Srbijanska opozicija je rekla že marsikatero lepo besedo, toda ni bila toliko močna da svoje besede tudi izvede. Danes pa se veruje samo dejanjem. Psihološko bo jako slabo delovala izjava radikalnih prakov v Sarajevu, da se ni čas za izvedbo tistega na kar so voljni pristati.

Ravno tako ne more biti dobro sprejeta izjava Milana Grola, da bi bilo potrebno odložiti delo za izgraditev banovine Hrvatske in pristopiti k temu poslu pozneje. Sreča je za državno zajednico da merodajni faktorji ne mislijo tako »Mi sigurno ne spadamo med one, ki odločitvam od zgoraj dajo prednost pred odločitvami širokih narodnih slojev.« Toda ker srbski široki narodni sloji danes sploh nimajo svojega avtoritativnega strankarskega predstavnika, je potem vsekakor boljše sprejemanje izvedljive in koristne odločitve od zgoraj, nego neizvedljive sugestije onih, ki niso niti spodaj niti zgoraj. Sreča je za srbski narod, da se v njem nahaja mož, ki ni izgubil občutka za mero in ki je ob pravem času pričel stvarno delati na reševanju neodložljivih vprašanj. Bodočnost bo pokazala, koliko mu je dolžan naš srbski narod. Njegov položaj bi bil sigurno lažji če bi med Srbi ne vladala toliko strankarska razcepljenost. »Danes se sploh ne ve, koliko velja beseda srbijskih politikov.«

Svobodne in nesvobodne volitve

Dr. Mihaelo Ilić, ki je sodeloval kot pravnik pri formuliranju teksta sporazuma od 26. avgusta, objavlja v »Politiki« članek »Ta tajno glasovanje pri občinskih volitvah«, v katerem pravi med drugim: »Volilna zakona za narodno skupščino in hrvaški sabor predvidevata tajne volitve. To pomeni, da se je postavil zakonodajalec na edino pravilno stališče, da je najboljša garancija za svobodne volitve tajno glasovanje. Ako se je postavil enkrat na to stališče, potem bi moral pri njem tudi ostati. Pravkar objavljena uredba o občinskih volitvah za banovino Hrvatsko je zadržala sistem javnega glasovanja. Tako smo se znašli v težkem protislovju. Na eni strani bomo imeli za gotove institucije tajno glasovanje, na drugi strani pa za občinske volitve javne volitve. Ako se je uvedlo tajne volitve kot garancija za svobodno volitev za ene institucije, potem bi se morale za vse. Znašli smo se v nemogočem položaju, da bomo imeli svobodne in nesvobodne volitve. Pri tem bodo volili pri enih, kakor drugih volitvah isti ter bodo enkrat lahko svobodno izrazili svoje mišljenje, drugič pa nesvobodno. Stvarno imajo volitve svojo moralno in politično vrednost samo takrat, če so svobodne in tajne. Med osnovna načela decentralizacije spa-

BELEŽKE

da načelo, da voli ljudstvo svobodno in tajno svoje zastopnike v lokalne samouprave in da jih ne postavlja oblast. Ako bi jih postavljala oblast, potem je načelo decentralizacije in samouprave že v naprej izigrano ter si ni težko predstavljati, kaj bi končno ostalo i od decentralizacije i od samouprave. Volitve organov in samouprave edine morajo biti tajne in svobodne, ker so sicer stvarno brez prave vsebine in smisla.

Ubogi nevtralci

Zivimo v času diriganega tiska, ki se trudi prav posebno še v vojskujočih se državah ustvariti med svojimi čitatelji čim večji dojem nepremagljivosti oboroženih sil svojih držav. To je povsem razumljivo. Za nas nevtralce je zvezano to dirigano pisanje tiska enega in drugega tabora z velikimi težavami, ko skušamo vloviti iz poplav vesti jedro resnice. Tako smo čitali v ponedeljek 15. aprila v »Völkischer Beobachterju« članek Bergen je za Angleže nezavzet, v katerem opisuje neki Kurt Withas, kako so nemške okupacijske čete ekspedicijske kora s prepadom zavzele to važno norveško pristanišče na zapadni obali. Med drugim pravi g. Withas v svojem poročilu, da so vozile nemške vojne ladje v globoki noči v bergenski zaliv. »Nenadoma so padli prvi streli z višin okoli Bergena. Neprestano so bliskali novi streli težkih topov in okoli naših ladij so se cvigali metre visoki vodoskoki težkih granat, s katerimi so nas obkladale norveške baterije. Zmagnaklo nam je potrpljenje. Oddali smo nekaj salv, naker je nastopil mli. N. rvežani nas bi bili lahko z mračno njihove obalske artilerije okoli Bergena poginili v kratkem na dno morja. Tako silno so utrjeni in oboroženi griči okoli Bergena z artilerijo. Nato pa je pričel padati fort za fortom, baterija za baterijo skoraj brez boja v naše roke. Tekom jutra smo že zasedli vse trdnjave okoli Bergena in je že danes jasno eno dejstvo: Bergen je za Angleže nezavzet.«

Dan pozneje torek 16. aprila pa smo čitali v istem »Völkischer Beobachterju« dokazovanje o neuspehih angleške akcije proti nemškimi okupacijskim četam na Norveškem. Med drugim smatra »Völkischer Beobachter« za edini uspeh angleškega letalstva v borbi proti nemškim četam »bombni napad na — odprto in neutrjeno mesto Bergen...«

Ali je torej Bergen do zob utrjeno mesto, kakor smo čitali včeraj, ali je povsem nedolžno odprto mesto, kakor čitamo danes?

Komunisti povsod enaki

Ameriški novinarji, ki so ostali v Oslu poročajo o zanimivem dejstvu. V norveški prestolnici so bili po nemški okupaciji ustavljeni skoraj vsi listi. Neovirano pa izhaja komunistično glasilo »Arbeider«, ki sleherni dan poziva norveške delavce naj se ne upirajo nemškimi okupatorjem, nego naj nadaljujejo z delom v tovarnah in ostalih obratih. List pravi, »da predstavlja vsak odpor proti nemškimi okupacijskim četam provokacijo«. Glasilo norveških komunistov izhaja brez cenzure in mu daje navodila za pisanje sovjetsko poslanosti.

Tako se na Norveškem ponavlja isti slučaj, kakor so ga doživeli Čehi v protektoratu, kjer igrajo češki komunisti zelo značilno vlogo. Tudi v Pragi nemoteno izhaja komunistični organ »Rude pravo«, ki neprestano poziva Čeha, naj ne nasedajo dr. Benešu in njegovi akciji in da naj žive v mirnem sožitju z nemškimi okupacijskimi oblastmi. Pred Monakovom pa so bili ravno češki komunistični poslanci tisti, ki so pozivali narod k uporu in očitali prezidentu dr. Benešu, da je izdal češko-slovaško republiko, ker je pristal na izvedbo monakovskega sklepa. Takrat so predlagali voditelji čeških komunistov celo, naj se proglasi CSR za 12. sovjetsko republiko in zaprosi sovjetsko unijo za vojaško pomoč. Danes pa je njihov voditelj Gotwald dnevi obiskovalec direktorije Gestapa v Pragi.

Karte za mast in sladkor na Madžarskem

Madžarska vlada je sklenila na svoji seji v soboto, da bodo s 1. majem uvedene na madžarskem ozemlju karte za sladkor in mast. Vsaka oseba bo lahko kupila na karti mesečno kilogram masti, v Budimpešti kilogram sladkorja, v podeželskih mestih pol kilograma, v vaseh pa 30 dkg. Posebne dodatne karte za mast in sladkor bodo uvedene za otroke do 14. leta.

Zapora norveških in danskih dobroimetij

Nemški listi poročajo, da nameravata angleška in francoska vlada proglasiti zaporo nad vsemi danskimi in norveškimi naložbami in drugimi dobroimetji v Angliji in Franciji ter zlasti prepovedati njih izvoz. Nemški listi označujejo to namero za nov dokaz sovražnega razpoloženja zapadnih sil napram nordijskim državam in za novo kršitev mednarodnega prava. Opozarjajo na to zlasti nevtralce, ki naj iz tega sprevidijo, kaj imajo pričakovati od zapadnih zaveznic.

Angleške polemike odgovarjajo na nemške očitke, da so povsem neutemeljene. One zatrjujejo, da taka zapora zaenkrat še niti izrečena ni, če pa jo je izrečena, se bo nanašala samo na ona dobroimetja, s katerimi bi se lahko okoristili Nemci. Vsekakor bodo iz zapora izvzeta dobroimetja onih Norvežanov, ki ne prebivajo na ozemlju, zasedenem od nemških čet.

Vode padajo

Beograd, 17. aprila. p. V okolici Beograda sta Sava in Dunav že znatno padli. Dober del poplavljenih beograjskih ulic je že brez vode. Čim bolj voda pada, tem bolj se vidi škoda, ki jo je povzročila. Dostoj se morali preseliti 250 družin, ki jim je poplava poškodovala ali porušila hiše. Naselili so jih po večini v občinskih hišah ter v tovarni sladkorja.

Iz državne službe

Beograd, 17. aprila. p. Za administrativnega direktorja Glasbene akademije v Ljubljani in sicer v 4. pol. skupini 2. stopnje je bil imenovan Adolf Gröbming, profesor moškega učiteljskega v Ljubljani. — Upokojeni sta učiteljici Ana Kanelmajer v Blokah ter Jelena Piber v Ljubljani. Napredoval je za šumarskega svetnika 6. pol. skupine pri banki upravi v Ljubljani inž. Janko Seljak, doslej pristav.

